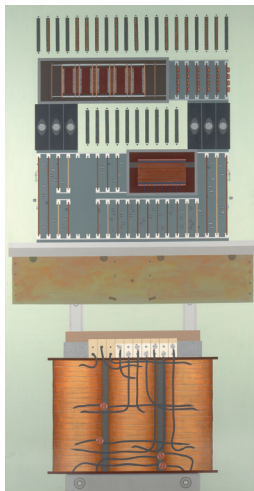
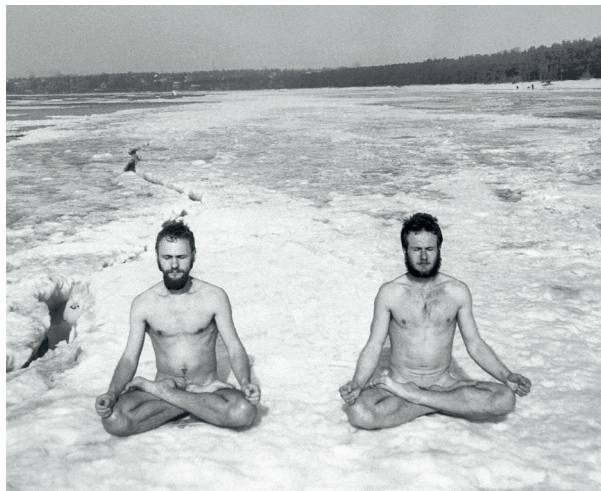

ÅRSREDOVISNING 2013

MODERNA MUSEET

Sovjethippies: Estlands psykedeliska underground under 1970-talet, Malmö 14.9–13.10 2013. Vladimir Wiedermann och Dmitri Petrijakov mediterar i snön i Tallin, 1982 © From the collection of Dmitri Petrijakov

Moment – Ulla Wiggen, Stockholm 13.4–25.8 2013.
Ulla Wiggen, *Trask*, 1967 © Ulla Wiggen/BUS 2012

Scandinavian Pain: Ragnar Kjartansson, Edvard Munch, Malmö 3.5–25.8 2013. Ragnar Kjartansson, *Scandinavian Pain (Neon)*, 2006–2012 © Ragnar Kjartansson

Pop, Konst, Design, Stockholm 29.6–22.9 2013.
George Nelson Associates, Inc. (Irving Harper), *Marshmallow*, 1956
© George Nelson Foundation. Vitra Design Museum

Cindy Sherman – Untitled Horrors, Stockholm 19.10 2013–19.1 2014.
Cindy Sherman, *Untitled #470*, 2008 © Cindy Sherman.
Courtesy of the artist and Metro Pictures, New York

I Ryskt avantgarde – visioner om en framtid, Malmö 14.9 2013–12.1 2014.
Vladimir Tatlin, *Modell till monument till III:e internationalen, 1919–1920*,
rekonstruktion 1968/1976 © Vladimir Tatlin

Hilma af Klint – Abstrakt pionjär, Stockholm 16.2–26.5 2013.
Hilma af Klint, *Svanen, nr 17, grupp IX/SUW, serie SUW/UW*, 1915
© Stiftelsen Hilma af Klints Verk

Installationsvy från Moment – Le Corbusiers hemliga laboratorium,
Stockholm 19.1–18.4 2013.

Baksida:

Installationsvy från Nattskift: Per Svensson/Nocturnal Activities:
Freddie Wadling Malmö 2.2–3.3 2013.

Moment – Gunnar Smoliansky, Stockholm 14.9 2013–16.2 2014.
Gunnar Smoliansky, *Hand*, 7 februari 1994, V © Gunnar Smoliansky

Fredrik Roos Stipendium 2013: Paul Färgerskiöld, Malmö 29.3–28.4 2013.
Paul Färgerskiöld, *Untitled (detalj)*, 2013 © Courtesy Galerie Nordenhake
and the artist. Foto: Jean-Baptiste Beranger

Moment – Frontlinjer, Stockholm 22.2–19.5 2013. Natalia Almada,
El Velador, 2011 © Natalia Almada och Doc & Film International, Paris

Niki de Saint Phalle – Flickan, monstret och gudinnan. Stockholm 20.4–1.12
2013. Niki de Saint Phalle, *Ånglajus*, n.d. © Niki de Saint Phalle/BUS 2013

Installationsvy John Melin Exercices Visuels, Malmö 3.5–25.8 2013.

Lögner om måleri, Malmö 9.3–25.8 2013.
Wade Guyton, *Untitled*, 2011 © Wade Guyton

Paul Thek – In Process (Stockholm), Stockholm 23.3–15.9 2013.
Paul Thek i samband med utställningen Pyramid, 1971–72
© Foto: Erik Cornelius/Moderna Museet

Tala Madani: Rip image, Malmö 16.2–14.4 2013,
Stockholm 25.5–27.10 2013. Tala Madani, *Holy Light*, 2006
© Courtesy of the artist and Pilar Corrias gallery, London

Moment – Karl Holmqvist GIVE POETRY A TRY, Stockholm 16.3–8.9 2013.
Karl Holmqvist, *Ljusstakar (Give Poetry a Try)*, 1996/2011 © Karl Holmqvist

Foto: Moderna Museet/Prallan Allsten, Albin Dahlström och Åsa Lundén

Moderna Museet
Box 16382
SE-103 27 Stockholm
Sweden
www.modernamuseet.se

Besöksadress/
Visiting adress
Skeppsholmen
+46 8 5195 5200 Tel
+46 8 5195 5210 Fax

MODERNA MUSEET

Dnr MM 2014/27

ÅRSREDOVISNING 2013

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ÖVERINTENDENTENS INLEDNING	3
2. RESULTATREDOVISNING	4
2.1 <i>INLEDNING</i>	4
2.1.1 Verksamhetens indelning	4
2.1.2 Verksamhetens kostnader och intäkter	4
2.1.3 Verksamhetens viktigaste prestationer	5
2.2. <i>MUSEETS ÖVERGRIPANDE UPPGIFTER</i>	6
2.2.1 Inledning.....	6
2.2.2 Kvalitet	6
2.3 <i>SAMLÄ OCH BEVARA</i>	8
2.3.1 Inledning.....	8
2.3.2 Konservering och förebyggande åtgärder	8
2.3.3 Förvärv	10
2.3.4 Konstdatabasen och nya webbplatsen <i>SAMLINGEN</i>	11
2.3.5 Fotografibiblioteket.....	11
2.3.6 Forskning och samverkan med universitet och andra museer	12
2.4 <i>VISA OCH FÖRMEDLA</i>	13
2.4.1 Samlingspresentationen.....	13
2.4.2 Depositioner och utlån	13
2.4.3 Utställningar och kataloger.....	14
2.4.4 Våra besökare.....	18
2.4.5 Barn- och ungdomsverksamhet.....	19
2.4.6 Visningar	23
2.4.7 Program.....	24
2.4.8 Tillgänglighet för funktionsnedsatta.....	28
2.5 <i>VERKSAMHETEN I MALMÖ</i>	29
2.6 <i>MEDVERKANS- OCH UTSTÄLLNINGSERSÄTTNING</i>	30
2.7 <i>PERSONAL- OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING</i>	30
2.7.1 Rekrytering.....	30
2.7.2 Kompetensutveckling	31
2.7.3 Personalsammansättning	31
2.7.4 Arbetsmiljö och sjukstatistik.....	32
2.8 <i>LOKALKOSTNADER</i>	32
2.9 <i>AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET</i>	33
2.10 <i>SAMARBETE OCH SAMVERKAN</i>	34
2.10.1 Arkitektur- och Designcenter.....	34
2.10.2 Nationalmuseum	34
3. FINANSIELL REDOVISNING.....	35
3.1 <i>SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER</i>	35
3.2 <i>RESULTATRÄKNING (TKR)</i>	36
3.3 <i>BALANSRÄKNING (TKR)</i>	37
3.4 <i>ANSLAGSREDOVISNING (TKR)</i>	38
3.5 <i>NOTER</i>	39
4. UNDERSKRIFT	45

1. ÖVERINTENDENTENS INLEDNING

Moderna Museets utställningsprogram dominerades under 2013 för fjärde året i rad av starka kvinnliga konstnärskap som Cindy Sherman, Niki de Saint Phalle och den iransk-amerikanska målaren Tala Madani. De två sistnämnda visades såväl i Malmö som i Stockholm, ett exempel på starkare samverkan mellan städerna och en betoning av att det handlar om *ett* museum på två platser. Årets mest uppmärksammade utställning var *Hilma af Klint – abstrakt pionjär*, som skapats i samarbete med tre ledande europeiska museer och som blivit Moderna Museets internationellt mest omskrivna produktion någonsin. Genom en mängd samarbeten med universitet, konsthögskolor, kulturstiftelser och akademier har forskningen kring detta viktiga svenska konstnärskap nått en ny nivå.

En röd tråd som löper genom museets verksamhet är ambitionen att låta konstarna mötas. Detta var ambitionen i vårens utställning med Le Corbusier, som visade upp en arkitekt som också är målare, och i *Pop Konst Design*, som slog en produktiv bro mellan bildkonst och formgivning. Samma vilja blir synlig i en mängd andra programpunkter, bland annat i museets årliga samarbete med festivalen *Music & Arts* och den nystartade litteraturfestivalen *Stockholm Literature*.

Vad gäller mätbara parametrar som antal besökare, sponsorat och donationer var året ett av museets mest framgångsrika. Särskilt vad gäller den dynamiska utvecklingen av samlingen var 2013 exceptionellt: under året berikades samlingen med över 200 viktiga verk av svenska och internationella konstnärer, såväl moderna klassiker som unga konstnärskap. Förvärvet av en central målning av Tala Madani inledde ett nytt fokus på konstnärskap som förbinder kontinenter och traditioner och som visar på mångfalden i den konst som skapas idag. Att Moderna Museet lyckas fånga upp impulser från en alltmer global konstvärld ser vi som en kvalitet. Symbolisk i detta hänseende var en donation till samlingen av viktiga verk av den kinesiske konstnären Ai Weiwei.

Sedan flera år ser vi en ökning av antalet barn och ungdomar som besöker museet. Vi tolkar detta som en bekräftelse på kvaliteten på våra aktiviteter för unga människor. Under 2013 har hela 71 500 barn och ungdomar under 19 år besökt Moderna Museet. Siffran innebär ett riktigt glädjeskutt – en ökning med nästan 14 000 barn jämfört med förra året! Vi är glada över att kunna nå en så varierad publik och ser detta breda spektrum som en viktig kvalitet i sig.

Daniel Birnbaum
Överintendent

2. RESULTATREDOVISNING

2.1 INLEDNING

Regeringen har under de senaste åren förändrat kraven på vad som ska redovisas i resultatredovisningen. Förändringarna innebär att de flesta av de tidigare relativt detaljerade återrapporteringskraven nu har ersatts av mer generella riktlinjer som ger den enskilda myndigheten större möjligheter att anpassa redovisningen efter den egna verksamheten.

Enligt de nya reglerna ska myndigheten redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion och till vad regeringen i förekommande fall särskilt har angivit i regleringsbrev eller annat beslut. Myndigheten bestämmer själv, om inte regeringen har beslutat något annat, om indelningen av resultatredovisningen. En övergripande restriktion är att den främst ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats med avseende på volym och kostnader. Därutöver finns också krav på att resultatredovisningen ska vara överskådlig och rättvisande.

2.1.1 Verksamhetens indelning

Moderna Museets, av regeringen fastställda, verksamhetsindelning bestod under flera år av tre verksamhetsgrenar – Bevarande, Förmedling och Kunskapsuppbyggnad. Fr.o.m. 2008 ersattes dessa tre av en enda verksamhetsgren nämligen Museiverksamhet och fr.o.m. 2009 bestämmer museet själv hur verksamheten ska delas in.

Museet redovisar fr.o.m. 2009 verksamheten indelad i två verksamhetsgrenar. Enligt museets mening ger dessa två grupper en god bild av i stort sett hela verksamheten samtidigt som kravet på överskådlighet kan uppfyllas.

De två verksamhetsgrenarna är:

1. **Samla och bevara** (förvärv, konservering och förebyggande åtgärder)
2. **Visa och förmedla** (samlingspresentation, utställningar och kataloger, depositioner och utlån, visningar, program, barn- och ungdomsverksamhet samt tillgänglighet för funktionshindrade).

Verksamheten i Malmö ingår i de två verksamhetsgrenarna. Och i ett särskilt avsnitt (2.5) ges också en sammanfattande redovisning av Malmös verksamhet.

2.1.2 Verksamhetens kostnader och intäkter

Kostnaderna indelas i direkta kostnader, lokalkostnader samt overheadkostnader.

Till de direkta kostnaderna förs, förutom de kostnader som är direkt och omedelbart hänförliga till en viss aktivitet eller projekt, även personalkostnaderna för den personal som direkt arbetar med de två verksamhetsgrenarna. Moderna Museet har inte någon särskild tidredovisning varför fördelningen av personalkostnaderna till viss del har skett genom bedömningar och schablonberäkningar. En översyn av fördelningen har gjorts i samband med organisationsförändringar under året, dock påverkar detta inte fördelningen på de två verksamhetsgrenarna.

Overheadkostnaderna består huvudsakligen av personal-, lokal- och omkostnader för ledning och administration. Dessa kostnader har fördelats på de två verksamhetsgrenarna proportionellt i förhållande till de direkta kostnaderna (exklusive lokalkostnader).

I lokalkostnaderna ingår förutom hyror även kostnaderna för städning och bevakning. Lokalkostnaderna svarar för nästan en tredjedel av museets totala kostnader och till skillnad från många andra myndigheter är dessa kostnader inte påverkbara. Det är istället så att till stor del är det lokalerna som utgör själva verksamheten eller i varje fall till mycket stor del anger både förutsättningarna och begränsningarna för verksamheten. Det är svårt att på ett rättvisande sätt fördela lokalkostnaderna mellan de olika verksamhetsgrenarna bl.a. därför att en stor del av lokalytan

består av allmänna utrymmen. Museet har valt att fördela kostnaderna för de gemensamma och allmänna lokalytorna på samma sätt som overheadkostnaderna.

Intäkterna består av anslagsmedel och övriga intäkter. De övriga intäkterna, som är entréintäkter, försäljningsintäkter, deltagaravgifter etcetera, har fördelats mellan verksamhetsgrenarna på samma sätt som de direkta kostnaderna. Anslagsmedlen utgör i princip skillnaden mellan de totala kostnaderna och de övriga intäkterna.

Verksamheternas direkta kostnader och intäkter framgår av tabellen nedan:

Tabell 1 Verksamhetsgrenarnas kostnader och intäkter (mkr)

Verksamhetsgren	2013			2012			2011		
	Totala kostnader	Intäkter		Totala kostnader	Intäkter		Totala kostnader	Intäkter	
		Anslag	Övriga		Anslag	Övriga		Anslag	Övriga
Samla och Bevara	22,1	21,9	0,3	20,1	19,7	0,4	20,4	20,3	0,1
Visa och Förmedla	173,0	99,7	74,7	165,3	101,9	62,7	162,7	96,4	66,7
SUMMA	195,1	121,6	75,0	185,4	121,6	63,1	183,1	116,7	66,8

2.1.3 Verksamhetens viktigaste prestationer

Enligt de generella anvisningarna för myndigheternas resultatredovisning ska denna dels översiktligt beskriva verksamheten och resultatet av verksamheten, dels beskriva hur myndighetens viktigaste prestationer har utvecklats med avseende på volym och kostnader.

Den övergripande indelningen för den följande redovisningen är de två verksamhetsgrenarna **Samla och bevara** och **Visa och förmedla**. Inom respektive verksamhetsgren förekommer ett antal typer av prestationer. Dessa prestationstyper består i sin tur av ett varierande antal enskilda prestationer. Antalet kan variera från ett par stycken till flera hundra och inom samma grupp kan det förekomma både ”stora” och ”små” prestationer. Inom vissa prestationstyper kan prestationerna vara homogena medan det inom andra kan vara många olikartade prestationer. Det är därför inte helt enkelt hitta en redovisningsstruktur som samtidigt som den ger en god och fullständig bild av verksamheten också är överskådlig och kortfattad. Museet har mot bakgrund av kravet att beskriva hur myndighetens viktigaste prestationer har utvecklats med avseende på volym och kostnader, identifierat följande viktiga prestationer/prestationstyper:

- Konservering och förebyggande vård
- Förvärv
- Samlingspresentationen
- Tillfälliga utställningar
- Barn- och ungdomsverksamhet
- Visningar

I de följande avsnitten redovisas verksamhetsgrenarna och de viktigaste prestationerna mer utförligt. Redovisningen innehåller också delar som inte ryms i begreppet viktigare prestation men som museet ändå bedömer vara väsentligt att redovisa. Hit hör t.ex. Fotografibiblioteket och forskning och samverkan. Kostnaderna för dessa övriga prestationer fördelas på samma sätt som OH-kostnader

Den höga andelen lokalkostnader slår igenom starkt vid fördelningen av kostnader på de olika prestationstyperna. Prestationstyperna Samlingspresentationen och Tillfälliga utställningar belastas med lokalkostnader på ca 40 mkr medan prestationstyperna Barn och ungdom och Visningar endast har lokalkostnader på ca 3 mkr.

2.2. MUSEETS ÖVERGRIPANDE UPPGIFTER

2.2.1 Inledning

Utställningar och samlingspresentationer är museets grundläggande sätt att levandegöra modern och samtida konst. Genom de ständiga val som görs för att komponera det bäst tänkbara utställningsprogrammet lyfts konsten fram och blir synlig i mötet med publiken. Valen görs mot bakgrund av museets historia och den värld museet är en del av, samtidigt utgör varje val en grundsten för den framtida historieskrivningen. Samlingen är inte en och odelad utan består av en mängd verk som för närvarande visas kronologiskt, men med utrymme för stickspår av olika slag. Här finns ständiga möjligheter till upptäckter och nya erfarenheter där ett historiskt vaneseende bryts mot ett ”här och nu”.

Faktorer som genusbalans, mångfalds- och barnperspektiv finns integrerat i hela planeringen och iscensättandet av museets utställningar och samling. I visningar, audioguider, filmer och andra förmedlingsaktiviteter poängteras ytterligare konstens självklara plats i dagens samhälle.

Museet verkar för konstnärlig och kulturell förnyelse genom att, inte minst, aktivt arbeta med levande konstnärer. Konstnärerna som medverkar i utställningar eller andra program vittnar samfällt om att museet är en god samarbetspart som tar vara på konstnärernas erfarenheter samt främjar experiment och förnyelse. Endast så kan museet också fortsätta att utveckla sin position som ledande institution.

Det för ett museum grundläggande arbetet med att främja konstvetenskapen, bl.a. genom att vetenskapligt belysa samlingen, görs kontinuerligt. I forskarsymposier, publika seminarier och skrifter lyfts frågeställningar och ny kunskap fram. Detta är ett tålmodigt och ibland mindre synligt arbete som ständigt pågår, internt och externt.

Enligt museets visionsdokument ska Moderna Museet vara det öppna museet, med tre vägledande begrepp: kvalitet, dialog och experiment. Moderna Museet ska vara ett öppet museum som arbetar i experimentell anda, en mötesplats där dialogen mellan historia och framtid främjas samt en verksamhet i vilken konsten utgör en källa till kunskap om världen och oss själva.

Sammantaget har målen enligt museets verksamhetsplan för 2013 i huvudsak nåtts vad gäller antalet utställningar, visningar, verksamheten för barn och unga och förvärv. Det ekonomiska utfallet blev bättre än budgeterat, dels beroende på att antalet besökare översteg museets förväntning och dels beroende på höjd entréavgift.

2.2.2 Kvalitet

Årsredovisningen sammanfattar museets verksamhet och svarar på det som vi som myndighet åläggs att redovisa. Redovisningen beskriver den publika verksamheten: utställningar, samlingspresentation och program i första hand, d v s det som besökarna primärt uppsöker museet för. Det är lätt att gå vilse i läsningen som skall omfatta så mycket, och frågan om varför museet har genomfört den verksamhet som redovisas kommer lätt i skymundan.

Frågan om varför är intressant, för i svaret på den ryms också en definition på vad kvalitet kan vara. Varför gör vi 22 utställningar och inte hälften och varför genomför vi alla dessa program? Varför förvärvar vi 244 konstverk och inte ett enda stort? Svaren finns delvis i uppdragen regering och riksdag ger museet. I instruktion och regleringsbrev finns ett antal uppdrag stipulerade och en förväntan att museet skall infria dessa. Det är den ena sidan av saken, den andra är museets egen historia och den plats som museet intar i Europa och i världen av idag.

”Mätbarhetens logik är en Akilleshäll för kulturen” står det att läsa i en underlagsrapport till Framtidskommissionen (2012). Här finns ett antal kloka ord som understryker hur en konstnärlig process syftar till meningsskapande, inte primärt till ett stort antal besök eller köpta tjänster. I en årsredovisning är det just det kvantifierbara som är lättast att lyfta fram – och som också efterfrågas, men för att besvara frågan om vad kvalitet kan vara krävs en analys för vilken ingen idag tycks ha de rätta redskapen. Det finns ord och det finns vittnesbörder om upplevelser och det finns

en ekonomisk redovisning där självfallet en budget i balans är förutsättningen för allt det andra, men för att verkligen besvara frågan om varför och definiera kvalitetsbegreppet måste resonemanget vidgas.

Utställningar, samling och förmedling är Moderna Museets kärnområden. Kvalitet står att finna i den relevans som besökare av alla de slag finner i detta. Ett kvitto på relevans är självfallet besökare och det är således ett uppdrag att nå så många som möjligt och att också ständigt sträva efter att nå nya målgrupper. 2013 besökte inte mindre än 614 000 personer museet i Stockholm och i Malmö. Besöksnivån ligger på en konstant hög nivå under de senaste åren, såväl i jämförelse med andra svenska museer som med konstmuseer på andra platser i världen. I årsredovisningen har vi listat olika typer av program, visningar, kurser och övriga förmedlande åtgärder. Dessa förmedlingsaktiviteter är avgörande för hur besöket och mötet med konsten ska utfalla. Eftersom besöksantalet håller en hög och jämn nivå över åren kan konstateras att publiken gärna återkommer. Nivåer är dock relativa, och man kan fråga sig hur besökarantalet kan höjas – klart är att radikalt förändrade besöksnivåer kräver en omfördelning av resurser. I internationell jämförelse framstår Moderna Museet som ett mycket välbesökt museum, rent av en förebild för många europeiska kollegor. Utmaningen ligger i att möta nya grupper, där vi tålmodigt och med ständigt nya infallsvinklar söker nå ut. Måttet på kvalitet ligger i att våra olika förmedlande insatser når familjer, spädbarn, tonåringar, nya språkgrupper, lärare, personer med nedsatta funktioner, interner m.fl. och att detta arbete har blivit till en modell för andra museer. Varje år ser vi en tydlig ökning av antalet besökare under 19 år vilket är ett gott betyg på våra aktiviteter för barn och ungdom, våra utställningar och vårt bemötande av den målgruppen. Under året har 71 500 barn under 19 år besökt Moderna Museet. Siffran innebär en ökning med knappt 15 000 barn jämfört med 2012. Men, det är naturligtvis också av stor vikt att inte i första hand gruppindela besökarna, utan att anordna angelägna program som intresserar många olika besökare, var och en för sig och ibland tillsammans.

Kvalitet ryms alltså i relevans för många och olikartade besökare. Relevans avspeglas också i mottagandet av våra aktiviteter – i media, bland museikollegor och hos konstnärer. I media upprätthåller Moderna Museet en mycket hög nivå både vad gäller utrymme och uppskattning. Antalet nedslag kan räknas, men allmänt kan sägas att museets genomslag är exceptionellt. Ett gott exempel på detta är den mediala spridning som utställningen Hilma af Klint – Abstrakt pionjär fick, en svensk konstnär har nog aldrig tidigare blivit så omtalad i svensk och internationell media. Trots ett hårdnande medialt klimat och ett alltmer begränsat utrymme recenseras våra utställningar och vi når även ut med förhandspublicitet. Det vi har att visa röner uppmärksamhet, kvaliteten är god, eftersom media inte skulle bevaka aktiviteter utan trovärdighet långsiktigt.

Många av museets utställningar går på turné. En internationell uppmärksamhet är självfallet en av de bästa indikationerna på att utställningarna som produceras håller hög kvalitet, det vill säga är angelägna för ett flertal. Under året turnerade och samproducerade museet inte mindre än fyra, stora utställningar. Att konstnärer dessutom trivs på museet och sprider ordet vidare är bland de bästa betyg ett konstmuseum kan få. Kvalitet, öppenhet och experiment är Moderna Museets ledord. Utställningsprogrammets sammansättning är ett grundfundament, där en flerårig plan finns för stadga och långsiktighet men också med gott om utrymme för att foga in det som har mer nutidsprägel och som enbart kan genomföras vid en särskild tidpunkt. Förutom den internationellt inriktade utställningsverksamheten är utlånen av konst ur samlingen en god indikator på museets relevans både i ett nationellt och i ett internationellt perspektiv. Under året lånades inte mindre än 229 konstverk ut till 44 institutioner i Sverige och utomlands. Nivån är relativt konstant över åren, vilket är en god indikator på en välfungerande institution.

Moderna Museet har under senare tid varit framgångsrikt avseende donationer. Att ge konstverk till ett museum är det yttersta beviset på förtroende, att vi har kapacitet att vårda, bevara och visa konst för framtiden. Bland donatorerna ryms såväl konstnärer som samlare, utan vilka konstmuseer inte kan bedriva en kvalitativ verksamhet. I det avseendet är vi idag stolta, då omfattningen och betydelsen av de donationer museet mottagit under året varit exceptionell. 109 nya verk har på detta sätt införlivats i samlingen, något som inte skett på rätt många år, undantaget den enskilda donationen av Pontus Hulténs egen samling 2006.

Museets absoluta grundfundament är samlingen. Vår ambition är att vara nationalmuseet för svensk konst, med en samling från 1900- och 2000-talen. Därutöver det museum i världen som har som intention att samla nyckelverk av konstnärer – utanför Sveriges gränser kan vi inte representera allt av alla utan i uppdraget ligger ett val. Konsten att prioritera är utmaningen och historiskt sett har museet varit mycket framgångsrikt i detta avseende. Kvaliteten ligger också här i relevans: för besökarna förstås men också för konstnärerna själva och den konsthistoria som ständigt revideras. Samlingen byggs sakta över tid, i jämförelse med program och utställningsverksamhet som är mer lätttrörliga. Idag pekar vår analys mot att vi skall göra en samlad insats för att införliva verk av icke-västerländska konstnärer. En analys av det här slaget är delvis intuitiv, men i mångt och mycket bottnar den i ett gediget museiarbete där vi hänger om våra samlingar och konstaterar vad som saknas. Det är därför glädjande att kunna summera året med insikten om att satsningen har påbörjats på bästa vis med en betydelsefull donation av den kinesiske konstnären Ai Weiwei, samt förvärv av bland andra konstnärerna Tala Madani och Gabriel Orozco som för vår europeiska tradition ut i en större värld.

En årsredovisning sammanfattar i mångt och mycket vad som gjorts, hur verksamheten har fallit ut och mindre hur det är tänkt och koncipierat. En kvalitet är att formulera sig kring verksamheten, vilket många av museets medarbetare gör i olika sammanhang. Vägledning, kunskapsutbyte i interna och externa seminarier är en form för detta. En annan form för kunskapsuppbyggnad är förstas kataloger och bokutgivning som i viss utsträckning sammanfattar de större utställningsprojekten. Med den internationella distribution vi nu har för böckerna når verksamheten vida ut, vilket är en given kvalitet. Ett tredje sätt är att skriftligen formulera några av museets kärnfrågor vilket vi under året har fortsatt att publicera i krönikeform på museets hemsida och i den talrika vänföreningens tidskrift. Teman för krönikorna har varit museet som laboratorium, hur museet kan slå broar mellan konsterna samt om konsten i en större värld. Genom att se på konsthistorien utifrån ett annat, och kanske oväntat perspektiv, träder nya erfarenheter och insikter fram.

2.3 SAMLA OCH BEVARA

2.3.1 Inledning

Moderna Museet har en av Europas bästa samlingar av modern och samtida konst. Det är en remarkabel samling med världsrykte, där ett antal nyckelverk av konstnärer från 1900-talets början till idag tecknar en levande konsthistoria. Tack vare framsynta förvärv genom tiderna kan museet idag, med sina begränsade ekonomiska resurser, bevara toppositionen och fortsätta att göra strategiska förvärv för framtiden. Under 2013 har antalet donationer och förvärv varit på en högre nivå än på mycket länge. Museet har lyckats attrahera ett ökande antal donatorer att välja Moderna Museet som mottagare och samtidigt har museet kunnat göra egna förvärv i stor omfattning. Eftersom museets ekonomi har varit god på grund av publikdragande utställningar, väl fungerande utställningsturnéer och en omdömesgill ekonomisk administration har överskottet kunnat användas för konstförvärv. Samlingen växte med 244 verk 2013 och vid årets slut var drygt 70 000 konstverk registrerade i museets konstdatabas. Till detta kan läggas cirka 370 000 oregistrerade fotografiska verk.

2.3.2 Konservering och förebyggande åtgärder

I arbetet med att bevara Moderna Museets stora konstsamling ingår dels direkta konserverings- och underhållsarbeten på enskilda konstverk, dels att säkra rätt klimat i byggnaden där konsten visas och förvaras. Museet samarbetar med Statens Fastighetsverk, för att klimatanläggningarna ska fungera för utställningsrummen, magasinerna och konserveringsateljéerna.

Bland de konserveringsarbeten som utförts under 2013 kan följande nämnas:

- Restaurering av Alexander Calder: The Four Elements. Ommålning av alla delar av skulpturen, de röda fälten har en något annan nyans efter ett internationellt forskningsresultat. Kedjan har bytts på "Vattnet", "Jorden" har fått ny motor och "Luften" har fått en ny frekvensomvandlare.

- Efter att ha varit försvunnen i 25 år efter stöld har Le Jardin av Henri Matisse kommit tillbaka till Moderna Museet. Målningen har blivit konserverad och återställd och kan återställas ut i museet.
- I Joseph Kosuths neonverk har alla transformatorer och elledningar bytts och skyddskåporna har försetts med ventilation för att förhindra överhettning.
- Den nya utomhusskulpturen Del 1 av Beth Laurin har fått en permanent plats i trädgården.
- Annika Carlsson Rixon: serien Annika by the Sea har blivit konserverad.
- Lotta Antonsson: serien This Girl has inner Beauty har blivit konserverad.
- Forskning har inletts på Man Ray: Transmutation för att undersöka hur verket sett ut före förändring av tidningspapper och färg.
- En Picabia teckning har undersöks för säkerhetsställande av äkthet.
- Ett fortsatt stort projekt under 2013 har varit Hilma af Klint, som ställts ut på Hamburger Bahnhof i Berlin och nu visas på Museo Picasso i Malaga.
- Ulla Wiggens Simultantolkning har korrigerats från deformationer och retuscherats.
- Matti Kujasalos stora målning: Maalaus har blivit korrigerad från deformationer genom att monteras på en ny kilram.
- Kjartan Slettemarks verk Polisväxten, Trappan och Pudel har genomgått större konserveringsingrepp inför utlånet till Oslo.
- René Magritte: Le Modèle rouge, har under året varit del av ett forskningsprojekt med MoMA, och det har framkommit att den utförts på en existerande Magritte målning.
- Gunnar Smoliansky: 401 fotografier har installerats med magneter efter planläggning med konstnären.

Inför samtliga tillfälliga utställningar, i Stockholm och i Malmö, både stora och små projekt har konstverken synats och tillståndsrapporter har upprättats vid ankomst och efter utställningens slut. Totalt har över 3000 verk gått genom med rapporter.

Totalt under året har museet lånat ut 229 verk, inför alla utlån utförs en syning och vid behov en restaurering eller konservering av verken samt upprättande av tillståndsrapporter.

Under 2013 har konstnärsintervjuer genomförts med Markus Degerman om nyförvärvet Arbeten som gav upp (sina komplex), med Ulla Wiggen angående Trask och Simultantolkning samt med Peter Hagdahl om nyförvärvet Sustained.

Nyförvärven har besiktigats i konservatorsateljéerna och uppgifter om material, teknik, måttuppgifter, komponenter, installationsanvisningar, påskrifter och signaturer har registrerats i konstdata-basen.

Stor vikt läggs på den förebyggande konserveringen. Nya lådor och skyddsförpackningar har under året planerats och byggts. Kopiering av ljudkassetter, videoband, dataprogram och hårddiskar har genomförts. För att registrera förändringar i temperatur och luftfuktighet för konstverk i lådor under transport har ett projekt med dokumentering med hjälp av dataloggar fortsatt under året.

Museets konservatorer medverkar i både internationellt och svenskt utvecklingsarbete. Under 2013 kan följande nämnas:

- Workshop: Photography on Glass, Getty Museum, Los Angeles.
- Deltagande och arbete i Standardiseringsmöten angående Conservation of cultural property – Transportation and Packing samt SIS/CEN rörande standardisering av konserverings termer. Under året deltagit i ett europeiskt standardiseringsarbete i regi av SIS/CEN rörande standardisering av begrepp.
- FoU-projektet Foga samman plast. Projektet som nu är avslutat har resulterat i en rapport Practical aspects on the testing and use of adhesives on polystyrene där Kjartan Slettemarks Trappan var med som forskningsobjekt.

- Performing Documentation of Conservation of Contemporary Art, konferens, Gulbenkian Museum Lissabon,
- Mögel och andra hälsovådliga ämnen, PRE-MALs intressegruppsmöte, Naturhistoriska Riksmuseet.
- Skadedjursidentifikation på Naturhistoriska Riksmuseet.
- Symposium Issues in Contemporary Oil Paint, Amersfoort, Holland
- Seminarium om konserveringsvetenskap, Nationalmuseum.
- Seminarium om Bevarande av film

Kostnaden för prestationstypen Konservering och förebyggande vård uppgår till 17,1 (16,2, 15,9) mkr.

2.3.3 Förvärv

Under 2013 har antalet förvärv, donationer och inköpta verk återigen ökat stort. Totalt har samlingen utökats med 244 verk.

Tabell 2. Förvärv och donationer

	2013	2012	2011	2010	2009
Inköpta verk	126	67	14	12	77
Donationer	109	64	99	29	90
Överfört från Statens konstråd	9	2	8	4	9
SUMMA	244	133	121	45	176

Den stora ökningen av konstförvärv 2013 har framförallt två förklaringar. Dels framstår Moderna Museet som den plats och det museum som donatorer idag gärna vill skänka verk till, med en stolt historia av modern och samtida konst där konsthistoriskt intressanta gåvor finner en skälig plats. Dels har museets ekonomi varit god, med en framsynt förvaltning och intäkter som använts för att förmera samlingen.

Några remarkabla donationer förtjänar att särskilt nämnas. Av Eva och Gerhard De Geer fick museet 9 stora donationer av lika många internationellt verksamma och uppmärksammade konstnärer. Donationen representerar i flera fall genombrottsverk av respektive konstnär, med namn som Isa Genzken, Olafur Eliasson, Susan Philipsz och Thomas Schütte. Andra samlare har bidragit med verk av idag yngre konstnärer i början av sin karriär, vilket rimmar väl med museets historia av att vara tidigt ute. Konstnärerna Oscar Murillo, Alex Israel, Matias Faldbakken och Fredrik Vaerslev hör till dessa, vilket vitaliserar samlingen ytterligare. Donationer av konstnärer som står museet nära har ytterligare förstärkt året, bland dessa kan nämnas Beth Laurin som donerat sin legendariska skulptur *Del 1* och Carl Fredrik Reuterswärd som donerat inte mindre än 19 verk för att komplettera den tidigare representationen.

Moderna Museets betydande samling av fotografi har utökats med en rad viktiga fotografiska serier av bland andra Anders Petersen, Nelli Palomäki, Anna Clarén och Martin Bogren. Videosamlingen har kompletterats med ett par historiska verk av Teresa Wennberg, Öyvind Fahlström samt Barbro Schultz Lundestams dokumentation av de legendariska performancekvällarna *9 Evenings* från 1966. En särskild satsning har under året gjorts på att se över representationen av konstnärer verksamma i Sverige, varpå förvärv har gjorts av Helene Billgren, Jens Fänge, Meric Algün Ringborg, Ingrid Orfali, Karl Larsson, Cecilia Edefalk, Sirous Namazi, Christine Ödlund, Uglycute, Petra Bauer, Miriam Bäckström, Fia-Stina Sandlund, Karin Ohlin, Eva Löfdahl och Dan Wolgers.

Ett tidigare lyckosamt upprop för nordisk konst har avlösts av ett upprop för den tysktalande kulturfären, detta för att balansera den överlag amerikanskt och franskt dominerade samlingen.

Genom De Geers donation har denna önskan i ett slag hörsammats, vilket museet kunnat komplettera med viktiga förvärv och donationer av Wolfgang Tillmans, Martin Kippenberger, Herman Nitsch och Michael Schmidt. Därutöver finns nu också, tack vare The American Friends of Moderna Museet Inc., några av samtidens mest intressanta yngre konstnärskap företrädna med nya verk av Rachel Harrison, Trisha Baga och Cady Noland.

Det sammanlagda värdet på årets nyförvärv uppgår till 39,1 mkr inklusive gåvor och donationer. Av detta utgör inköpspriset för de inköpta verken 11,2 mkr.

Kostnaden för prestationstypen Förvärv uppgår till 5,0 (3,9 , 4,5) mkr

2.3.4 Konstdatabasen och nya webbplatsen SAMLINGEN

I slutet av 2013 var 69 987 verk registrerade i museets konstdatabas, motsvarande siffra vid utgången av 2012 var 69 607 verk. Utöver registrering av nyförvärv och justeringar av poster sker löpande nyregistrering av tidigare förvärvade konstverk inom kategorierna teckning, grafik och fotografi.

Tabell 3. Antal registrerade verk i samlingen

	2013	2012	2011	2010	2009
Måleri och skulptur	5 429	5 372	5 322	5 274	5 238
Teckning och grafik	29 570	29 271	28 747	28 731	28 705
Fotografi	34 143	33 780	30 142	29 472	28 713
Film och video	397	384	369	364	356
Ovrigt	803	800	825	822	822
TOTALT	70 342	69 607	65 405	64 663	63 834

I och med årets uppgradering av konstdatabasen är det nu möjligt att tillskriva ett och samma konstverk fler än en klassificering (exempel: fotografivrer faller under både fotografi och grafik), vilket resulterar i att tabellen nedan visar en högre totalsumma.

Utvecklingen av den nya webbversionen av Sök i Samlingen, den nya webbplatsen SAMLINGEN, har under året dominerat digitaliseringsarbetet. Nuvarande webbversion, Sök i Samlingen, är inte kompatibel med konstdatabasen och kan därför inte uppdateras med nya konstverk. Vid utgången av 2013 finns det 68 550 verk tillgängliga på webbplatsen, varav 22 252 med bild. Lanseringen av den nya webbplatsen kommer att äga rum under början av år 2014 och kommer då även att innehålla information om verkens utställningar och utställningskataloger.

För att kunna visa bilder i webbversionen på verk av konstnärer som inte är anslutna till BUS (Bildkonst Upphovsrätt i Sverige) måste museet ansöka om tillstånd direkt från konstnären eller annan upphovsrättsägare. Detta sker löpande i samband med nyförvärv. Upphovsrättigheten är i dag klar för 95 % av konstverken, vilket innebär rättighet att publicera bild på ca 66 500 konstverk i samlingen.

2.3.5 Fotografibiblioteket

Den 1 juli 2013 genomfördes sammanslagningen av Fotografibiblioteket vid Moderna Museet och Konstbiblioteket vid Nationalmuseum till ett bibliotek. Därmed sammanfördes de två bibliotekens samlingar till ett specialbibliotek för konst, fotografi och design. Båda museerna står bakom det nya biblioteket och driver dess verksamhet tillsammans. Genom att två bibliotek blivit ett effektiviserar arbetet och besökarna erbjuds bättre service och ökad tillgänglighet. Det nya biblioteket har sina lokaler i Konstbibliotekets nuvarande byggnad (hus 21) på Skeppsholmen.

Sammanläggningen har krävt förflyttningar av material samtidigt som en omfattande ombyggnad pågår av byggnaden. I renoveringen ingår bland annat installation av en ny tillgänglighetsanpassad hiss, detta sammantaget gjorde att biblioteken varit stängda under en stor del av året. Ett återöppnande av det nya Konstbiblioteket förbereds till hösten 2014.

2.3.6 Forskning och samverkan med universitet och andra museer

Under 2013 har forskningen bedrivits vid Moderna Museet utifrån den forskningsplan som utarbetades under förra året. Ett av de viktigaste målen var att skapa ett vetenskapligt råd, som ska stötta forskningsverksamheten vid museet från såväl ett vetenskapligt perspektiv som ett relevansperspektiv. Ett av förslagen i utredningen SOU 2012:20, *Kvalitetssäkring av forskning och utveckling vid statliga myndigheter* var att myndigheter som bedriver forskning rekommenderas att inrätta ett vetenskapligt råd. I Moderna Museet vetenskapliga råd ingår:

Astrid Söderbergh Widding, professor, rektor vid Stockholms universitet.

Hans Ruin, professor vid Institutionen för kultur och lärande, Södertörns högskola.

Jeff Werner, professor vid Konstvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet.

Jan von Bonsdorff, professor vid Konstvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet.

Rådet har haft ett första konstituerade möte och kommer att ha två möten årligen för att diskutera olika projekt. Ordförande vid dessa möten är Moderna Museets överintendent, sekreterare och sammankallande är museets forskningsledare.

Pontus Hulténs visningsmagasin är öppet för allmänheten delar av veckan och särskilt tillgängligt för forskare vid vissa tidpunkter.

Två utställningar har presenterats i magasinet: under våren arkivutställningen *Paul Thek, In Process*, sammanställd av curatören Susanne Neubauer, och under hösten öppnade utställningen *60 år av lyckosam vänskap. Donationer från Moderna Museets Vänner*. En monter med arkivmaterial, som anknyter till verken av Marcel Duchamp, finns kvar i magasinet och fungerar som en förlängning av utställningen *Surrealismen & Marcel Duchamp* på plan 2. Slutligen har en informationsfilm om Pontus Hultén och Visningsmagasinet producerats och presenteras utanför och inne i magasinet samt på webben.

Under året har två forskningsprojekt prioriterats. Planeringen av projektet kring Pontus Hultén och hans arkiv, konst- och boksamling har fortgått. Det andra projektet handlar om att forska vidare och reda ut en del oklarheter kring verken av Marcel Duchamp i Moderna Museets samling. I samband med detta planeras ett större internationellt symposium under rubriken: *Duchamp and Sweden – On the Reception of Marcel Duchamp after World War II*. The Terra Foundation for American Art har beviljat en ansökan från museet om stöd till symposiets genomförande. En masterkurs planeras i anslutning till detta i samarbete med Södertörns högskola och Stockholms Universitet.

Samarbeten med universitet och högskolor har fortsatt. Föreläsningar, seminarier och symposier, där museet fungerar som värd, är en central del av museets utåtriktade forskningsverksamhet. Under våren organiserades två stora symposier i anslutning till utställningen *Hilma af Klint – Abstrakt pionjär*. Symposiet *Hilma af Klint: Early Abstraction and the Image of Spirituality*, som arrangerades i samarbete med Kungl. Vitterhetsakademien. Keynote var Leah Dickerman, curator vid Måleri- och skulpturavdelningen vid Museum of Modern Art i New York. Samt symposiet *The Art of Seeing the Invisible – On Hilma af Klint and Other Visionaries* arrangerades av Moderna Museet i samarbete med Axel och Margaret Ax:son Johnsons Stiftelse.

Vidare kan nämnas följande symposier:

Tioårsplanen: konst/historia/vetenskap i 21:a århundradet i samarbete med Södertörns högskola. David Cottington (professor i modern konsthistoria vid Kingston University, London) föreläste över ämnet ”How to Speak Correct French. The Dialects of Cubism”. Föreläsningen var en del av symposiet *The European artistic avant-garde 1910–30: formations, networks and trans-national strategies*, som arrangerades vid Södertörns högskola. *Marcel Proust På spaning efter den tid som flytt 1913–2013* i samarbete med Södertörns högskola. Bland föreläsarna fanns Antoine Compagnon (professor i modern fransk litteratur, Collège de France/Columbia University), Ursula Link Heer (professor i romanistik vid Bergische Universität, Wuppertal), Edward Hughes (professor i

fransk litteratur, Queen Mary/University of London) samt Sara Danius, nybliven ledamot av Svenska Akademien. Symposiet avslutade med en konsert med pianisten Roland Pöntinen.

2.4 VISA OCH FÖRMEDLA

2.4.1 Samlingspresentationen

Under 2013 har samlingen visats på Moderna Museet på Skeppsholmen och i Malmö.

Efter det att museet gjort ett antal radikala samlingspresentationer under rubriken *En annan historia*, med fotografi och därefter film och video, blandas nu disciplinerna i de flesta av salarna. Eftersom sammanhangen är nog så komplicerade, så har kronologin hållits rak, från 1900-talets början till och med idag. Film, text och ibland ljud sätter skattkammarens innehåll i rörelse och i förbindelse med den tid verken är sprungna ur och samtidigt, till vår egen tid.

Kubism, expressionism och förkrigstidens radikala strömningar har tagit plats i första delen, med verk av Edvard Munch, Wassily Kandinsky, Liubov Popova, Vera Nilsson och många fler. Under året har nya presentationer gjorts där förbindelserna mellan Sverige och Frankrike under 1900-talets början visas i ett rum och i ett annat har en koncentrerad visning av fotografiets nya saktighet tillkommit. I museets mitt har tonvikten lagts vid tidig pop och abstrakt expressionism, med konstnärskap som Robert Rauschenberg, Alexander Calder, Francis Bacon, Lee Bontecou och Cy Twombly. Här visades också under året en utställning av Niki De Saint Phalle, med verk ur museets samling. I den tredje och mest samtida delen möts verk av Eva Hesse och Barbro Östlin, Gerhard Richter och Cindy Sherman. Ett nytt sammanhang har installerats kring ny figuration, med konstnärskap som Bjarne Melgaard, Nathalie Djurberg, George Condo med flera. I ett videorum växlar verken regelbundet medan det sista rummet i kronologin har nyttjats för mindre monografiska presentationer och mot årets slut, en kombination av Isa Genzken's sputnikliknande skulpturer med Wolfgang Tillmans elegiska fotografier.

En särskild del av museet ägnades tidigare åt konfrontationen mellan Marcel Duchamps idébase-rade värld och Pablo Picassos måleriska flöde vilken under 2013 har hängts om till ett möte mellan Duchamp och surrealismen. Utställningen är helt baserad på museets egna verk, som ett led i att betona vissa aspekter och aktualisera delar ur en omfattande och mångfacetterad samling.

2.4.2 Depositioner och utlån

Depositioner

Under 2013 var drygt 1 700 konstverk ur Moderna Museets samling deponerade på ungefär 200 statliga myndigheter, utlandsbeskickningar och museer. Arbetet fortgick med målet att samtliga deponerade konstverk ska vara i gott skick. Störst tyngdpunkt i arbetet lades på Riksdagen, Regeringskansliet och Sveriges utländska beskickningar. Ny depositions-mottagare för 2013 var de Kungliga Hovstaterna.

Tabell 4. Depositioner

Tabell Depositioner - Antal deponerade konstverk					
Område	2013	2012	2011	2010	2009
Stockholm	773	918	1 089	1 017	1 062
Övriga Sverige	667	711	709	845	784
Utland	290	291	317	342	311
Totalt	1 730	1 920	2 115	2 204	2 157

Utlån

Museet mottar varje år ett stort antal låneansökningar. Antalet varierar men den genomsnittliga siffran är ca 100 under den senaste tioårsperioden.

Som framgår av tabellen nedan lånades 229 konstverk ut till 44 institutioner i Sverige och utomlands under 2013. 62 institutioner fick avslag för 121 verk medan 14 institutioner valde att dra tillbaka ansökan för 52 redan beviljade verk. Utländska låntagare tenderar att låna färre verk medan låntagare i Sverige lånar fler verk per tillfälle.

I samband med lån till utländska museer och konsthallar planerades och genomfördes 45 kurirresor om sammanlagt 168 dagar. Planeringen skedde i samarbete med låntagare och svenska resp. utländska konstspeditörer.

Lån från Moderna Museet har bl.a. bidragit till turnéer mellan svenska museer av samtida svenska konstnärer. 178 verk av internationella och svenska konstnärer lånades till viktiga tematiska och monografiska utställningar utanför Sverige.

Tabell 5. Utlån

Tabell Utlån	Låntagare					Konstverk				
	2013	2012	2011	2010	2009	2013	2012	2011	2010	2009
Område										
Stockholm	4	18	17	8	10	22	103	59	35	157
Övriga Sverige	10	18	11	16	14	29	331	81	338	56
Utland	30	33	39	29	37	178	90	45	60	90
Totalt	44	69	67	53	61	229	524	185	433	303

Kostnaden för prestationstypen Samlingsprestationen uppgår till 42,9 (44,1, 39,3) mkr.

2.4.3 Utställningar och kataloger

Utställningsplanen är sammansatt i den anda av öppenhet och experimentlusta som har varit museets signum sedan begynnelsen. Konstens och konstnärernas närvaro har alltid varit av stor betydelse, likaså dialogen med publiken. Utställningsprogrammet omfattade stora och grundläggande exposéer över kända och mindre kända konstnärskap, nyupptäckter och publika favoriter samt omläsningar av museets samling i utställningsform. I och med öppnandet av Moderna Museet i Malmö har museet nu två permanenta lokaler för utställningar och samlingspresentationer.

Begrepp som mångfald och genusbalans präglar utställningsprogrammet från grunden. Något fler kvinnliga än manliga konstnärer har ställt ut under året och mångfald avseende uttryckssätt, härkomst och historisk förankring finns dokumenterad i summan av de 22 utställningarna. Museets vision om det öppna museet genomsyrar hela planläggningen och de vägledande begreppen kvalitet, dialog och experiment kan faktiskt härledas ur varje enskildhet.

SUPERSURREALISMEN

Den klassiska surrealismen

(- 17 februari, Malmö)

Utställningen SUPERSURREALISMEN, som avslutades den 27 januari, bestod av tre delar - tiden före, tiden under och tiden efter den klassiska surrealismen. Den del som presenterade "tiden under" fortsatte att visas fram till 17 februari i de övre gallerierna. I utställningen ingick verk av bland annat Salvador Dalí, René Magritte och Meret Oppenheim.

Le Corbusiers hemliga laboratorium

(19 januari – 18 april, Stockholm)

Som ett led i att studera och presentera konstens förbindelser med andra discipliner som arkitektur och design var utställningen av Le Corbusiers verk sällsynt välfunnet. Moderna Museets första utställning 1958 var just med Le Corbusier, den världsberömde och banbrytande arkitekten som

ägnade sig åt teori och måleri, teckning och stadsplanering. När hans verk nu återkom till museet i en ny tappning mötte de en ny och mycket intresserad publik som inte gör skillnad mellan konstarna. Hela utställningen framstod som ett allkonstverk, med modeller, målningar, filmer och texter i ett sammanhang.

Nattskift; Per Svensson/Nocturnal activities: Freddie Wadling

(2 februari - 3 mars, Malmö)

Med både humor och allvar pekade Per Svenssons utställning Nattskift på nattens och dagens skiftande villkor för skapande och tolkning, medan Freddie Wadling sammankopplade röst och teckningar i Nocturnal Activities.

Hilma af Klint – Abstrakt pionjär

(16 februari – 26 maj, Stockholm)

Moderna Museet hyllade med denna retrospektiva utställning Hilma af Klint (1862-1944) som en av de största svenska konstnärerna. Gensvaret blev mycket stort, såväl från publiken som från kritikerna, i och utanför Sverige - ett veritabelt genombrott för en tidigare rätt åsidosatt pionjär inom den abstrakta konsten.

Den retrospektiva utställningen baserade sig på en stor forskningsinsats och presenterade konstnärens viktigaste abstrakta verk samt målningar och verk på papper som tidigare inte visats. Det goda samarbetet med Stiftelsen Hilma af Klints Verk var avgörande för framgången som på sikt leder till att hennes verk har tillgängliggjorts i stor skala.

Tala Madani – Rip Image

(16 februari - 14 april, Malmö)

(25 maj – 27 oktober, Stockholm)

Tala Madani, en ung konstnär bördig från Iran och bosatt i USA, hade sin första museiutställning i Malmö, för att sedan visas i Stockholm med måleri och animation. I sitt arbete diskuterar hon frågor kring maktstrukturer, maskulinitet och gruppdynamik, med humor och allvar målar hon upp ritualliknande, ofta absurda situationer som pendlar mellan figuration och abstraktion. Under året gav hela hennes rika presentation upphov till många skratt, varav flera fastnade i halsen. Verket *Morris Men*, som anspelar på den moderna konstens hierarki och den manligt dominerade abstrakta måleritraditionen, finns nu i museets samling.

Moment – Frontlines

(22 februari – 19 maj, Stockholm)

Verken i denna stafettutställning med Omer Fast, Wael Shawky och Natalia Almada problematiserar givna konfliktzoner och politiska scenarier, samtida eller historiska. Alla tre konstnärer prövar villkoren för filmiskt berättande och i publikens samtal med filmskaparna inför varje visningsperiod framstod videofilmen som ett nästintill oöverträffat medium för ny och djupare kunskap om världen av idag.

Lögner om måleri

(9 mars - 25 augusti, Malmö)

Går det att måla utan pensel? Under våren och sommaren visade Moderna Museet Malmö elva verk som alla på ett eller annat sätt diskuterar måleriets mening. Under titeln Lögner om måleri presenterades nyförvärv till Moderna Museets samling av bland annat Klara Lidén, Jutta Koether, Wade Guyton, Tauba Auerbach och Fredrik Vaerslev.

Moment – Karl Holmqvist

(15 mars – 8 september, Stockholm)

Den internationellt etablerade svenske konstnären hade sin första betydande utställning på hemmaplan och gjorde skäl för epitetet ”den ojämförlige Karl Holmqvist”, myntat av kollegan Rirkrit Tiravanija. Hans textbaserade praktik vecklade ut sig i form av böcker, planschverk, ljud, video och performance vilket gav många besökare anledning att stanna till för att studera hans hitintills alltför okända verk. Museets förvärv av en hel kollektion av hans mångbottnade och tänkvärda alster kommer att ge upphov till framtida visningar och utlån.

Fredrik Roos stipendium 2013: Paul Fägerskiöld

(29 mars - 28 april, Malmö)

För andra gången delades Fredrik Roos stipendium ut på Moderna Museet Malmö. Stipendiet, som tilldelas yngre nordiska konstnärer företrädesvis verksamma inom måleri och skulptur, är med sin prissumma på 250 000 kr ett av Sveriges största konststipendier. Stipendiet 2013 tilldelades Paul Fägerskiöld.

Moment – Ulla Wiggen

(13 april – 25 augusti, Stockholm)

Under en kort period på 1960-talet var Ulla Wiggen synnerligen närvarande på konstscenen, men slutade sedan att måla. Hennes porträtt av tekniska ting förebådar en annalkande digital värld och hennes undersökningar i gränslandet mellan konkret realism och abstraktion synes helt aktuell. I utställningen visades ett urval från hennes till omfånget inte särskilt stora produktion, men exaktheten i uttrycket skar rakt igenom decennierna.

Niki de Saint Phalle – Flickan, monstret och gudinnan

(20 april – 27 oktober, Stockholm)

Niki de Saint Phalle finns rikt representerad på Moderna Museet och har en utställningshistorik som gör henne till en av 1900-talets mest framträdande konstnärer. Med sina skjutmålningar visade hon vägen och med den spektakulära utställningen *HON* skrev hon för alltid in sig i konsthistorien. Hennes frodiga s.k. nanor är kända, men utställningen lyfte även fram en mörk och okänd sida hos konstnären, som publiken fann såväl angelägen som drabbande. Utställningen visades först i Malmö för att sedan installeras i en något omarbetad version i Stockholm.

Scandinavian Pain: Ragnar Kjartansson, Edvard Munch

(3 maj - 25 augusti, Malmö)

Under sommarhalvåret 2013 satte Malmö stad den nordiska samtidskonsten i fokus genom konstmanifestationen Malmö Nordic 2013. Som en del av detta presenterade Moderna Museet Malmö ett unikt möte mellan Ragnar Kjartansson och Edvard Munch

John Melin Exercises visuels

(3 maj - 25 augusti, Malmö)

John Melin var en pionjär inom grafisk formgivning och även verksam som konstnär. Han samarbetade ofta med Anders Österlin under namnet Melin & Österlin (M&Ö) som bland annat låg bakom många uppmärksammade reklamkampanjer, kataloger och affischer för Moderna Museet, framför allt på 1960-talet.

Pop Konst Design

(29 juni – 22 september, Stockholm)

Popkonst ses idag som en av efterkrigstidens mest inflytelserika konstriktningar, där Moderna Museet har en rik presentation av de viktigaste konstnärskapen. Popkonstnärerna ifrågasatte etablerade traditioner genom en ny estetik och fann motiven i sin vardag vilket gav upphov till ett ömsesidigt utbyte med tidens formgivare. I ett samarbete med designmuseet Vitra i Tyskland och Louisiana (som är både ett konst-, arkitektur och designmuseum) i Danmark gjordes *Pop Konst Design* till en rik presentation av dialogen mellan design och konst på alla plan. I Moderna Museets strävan att studera konstens förbindelser med andra discipliner blev sommarutställningen en stor framgång.

Sovjethippies: Estlands psykedeliska underground under 1970-talet

(14 september - 13 oktober, Malmö)

Utställningen dokumenterade och analyserade den psykedeliska hippierörelsen i Estland under Sovjettiden – en inofficiell och explosiv ungdomsrörelse där såväl akademiker som vagabonder förenades.

Ryskt avantgarde Visioner om en framtid

(14 september - 12 januari 2014, Malmö)

För tredje året i rad presenterades en omfattande djupdykning i Moderna Museets samling som tog nästan hela museibygnaden i besittning. Denna gång riktades blicken mot öst och det banbrytande ryska avantgardet från 1900-talets första hälft. Nyckelverk av Malevich, Kandinsky, Popova, Rodtjenko, Tatlin m.fl. visades tillsammans med bl.a. rysk affischkonst.

Cindy Sherman – Untitled Horror

(19 oktober – 19 januari 2014, Stockholm)

Cindy Shermans utställning blev den första omfattande presentationen av hennes verk i Stockholm. Trots hennes ikonstatus och oomtvistade betydelse för en rad yngre konstnärer var detta alltså för många det första mötet med en av samtidskonstens största. I stället för en ren retrospektiv kom Cindy Sherman att tillsammans med museet skapa en spänningsfylld och egenartad berättelse av hennes ofta mörka och groteska bilder där nya konstellationer uppstod mellan äldre och nyare verk. Det i hög grad aktuella horror-temat genomsyrade helheten och utställningen uppskattades av såväl kritik som publik för sina humoristiska och absurda vindingar och överraskningar.

Barnens Bästa Biennal: Berättelser

(26 oktober - 12 januari 2014, Malmö)

I anslutning till Barnens Bästa Biennal visade Moderna Museet Malmö en utställning med verk från olika tider som alla utgick från festivalens tema ”Berättelser”. Utställningen spände över 500 år, från Albrecht Dürer på 1500-talet till Lisa Jeannin och Rolf Schuurmans på 2000-talet.

Christodoulos Panayiotou – Dagar och sekler

(30 november – 27 april 2014, Stockholm)

Den cypriotiske konstnären Christodoulos Panayiotou intresserar sig för hur kulturella och nationella identiteter skapas och utgår många gånger från arkivmaterial, som då han för presentationen på Moderna Museet utgår från Medelhavsmuseets Cypernsamling. Han lät det mer än 300 m² stora golvet i utställningssalen täckas av terrakottaplattor tillverkade på Cypern och sedan skeppade till Sverige, likt fynden från tidigare arkeologiska utgrävningar. Golvet inbjöd besökarna att röra sig i olika takt, i en rent sinnlig upplevelse av rymd och tid.

Övriga utställningar

Pontus Hulténs visningsmagasin har aktiverats under året. Verksamheten i Visningsmagasinet är länkad till museets forskning och rummet används för seminarier och forskarbesök, men även för utställningar i mindre format. Under tidig vår fortsatte verk och arkivmaterial att visas som knöt an till utställningen *Picasso/Duchamp – He was wrong* för att följas av en arkivutställning om konstnären Paul Thek som skapat den legendariska utställningen *Pyramid* för Moderna Museet 1971. En successiv återupptäckt av hans konstnärskap sker nu på båda sidor av Atlanten, och museets fotografiska dokumentation av Theks aktioner på museet har rönt stort intresse. Till hösten gjordes en exposé över Moderna Museets Vänners donationer, med anledning av vänföreningens 60-årsjubileum.

Turnerande utställningar

Moderna Museet har under året turnerat flera utställningar: *Eija-Liisa Ahtila – Parallella världar*, *Wolfgang Tillmans*, *Hilma af Klint – Abstrakt pionjär*, *Pop Konst Design*, *Cindy Sherman – Untitled Horror*.

Ett av de främsta kännetecknen på en framgångsrik konstinstitution är just dess kapacitet att producera och turnera utställningar, det vill säga konstmuseets förmåga att formulera ett innehåll som fler vill ta del av. I ekonomisk mening är självfallet detta av godo, men av större och mer bestående värde är den position som museet därmed kan inta. Samlingen och museets kapacitet att låna ut verk är grundläggande, men för att delta i ett internationellt utbyte där nya tankar formuleras är det helt ovärderligt att vara en aktiv utställningsproducent med förmåga att samarbeta. I den meningen har Moderna Museet under året fortsatt att förstärka sin position avsevärt.

Utomlands

Moderna Museet har uppdraget att se till att svenska konstnärer medverkar i de stora biennialerna i världen, företrädesvis Venedig, Sydney och Sao Paulo. Venedig-biennalen hölls under året och museet gav stöd till biennalen genom att tillse att ett antal verk av Hilma af Klint kunde visas i huvudpaviljongen. Vid sidan av detta gav museet ut en bok där en tidigare inte publicerad anteckningsbok av Hilma af Klint publicerades tillsammans med nio inbjudna konstnärers tillägg och kommentarer – *The Legacy of Hilma af Klint: Nine Contemporary Responses*.

Tabell 6. Tillfälliga utställningar

	2013	2012	2011	2010	2009
Stora utställningar, Stockholm	7	5	6	5	6
Mindre utställningar, Stockholm	5	5	4	2	3
Stora utställningar, Malmö	4	3	3	4	
Mindre utställningar, Malmö	6	4	5	2	
SUMMA	22	17	18	13	9

Kataloger

Moderna Museet har en omfattande utgivning av utställningskataloger och böcker. Samarbetet med flera internationella förlag som exempelvis tyska Hatje Cantz, Steidl Verlag, Koenig Books och Sternberg press innebär att museets kataloger får stor spridning via deras distributionskanaler, till konstbokhandlar och museibutiker runtom i världen.

Under 2013 producerade Moderna Museet tre större utställningskataloger: *Hilma af Klint. Abstrakt pionjär* och *Cindy Sherman. Untitled Horrors*, båda dessa gjordes i samarbete med Hatje Cantz och publicerades i ett flertal språkupplagor. *Tala Madani. Rip Image*, gjordes i samarbete med Koenig Books. I samarbete med Fredrik Roos stiftelse gjordes *Paul Fägerskiöld: Fredrik Roos stipendium 2013* och i samband med Hilma af Klints medverkan vid Venedigbiennalen gav Moderna Museet även ut boken *The Legacy of Hilma af Klint. Nine Contemporary Responses*, även denna i samarbete med Koenig Books.

Både *Hilma af Klint. Abstrakt pionjär* och *Tala Madani. Rip Image* innehåller en fördjupande text av utställningens ansvariga intendent samt essäer av särskilt inbjudna skribenter. Till *Cindy Sherman. Untitled Horrors* bjöd curatorerna istället in sju stycken etablerade författare, dramatiker, poeter och filmare till att skriva varsin text med utgångspunkt i Cindy Shermans konstnärskap. Samtliga kataloger innehåller även ett rikt bildmaterial av nytagna fotografier av de verk som ingår i utställningen och referensbilder som beställts utifrån.

I samarbete med Axl Books har Moderna Museet gett ut de två essäböckerna *Om Eva Hesse* av Mara Lee och *Om Ulla Wiggen* av Peter Cornell och Frans Josef Petersson.

Tabell 7: Kataloger och böcker

	2013	2012	2011	2010	2009
Kataloger, Stockholm	2	4	8	5	3
Kataloger, Malmö	2	1	3	2	1
Böcker	1	1	3	3	1
SUMMA	5	6	14	10	5

Kostnaden för prestationstypen Tillfälliga utställningar uppgår till 99,6 (94,0, 98,2) mkr.

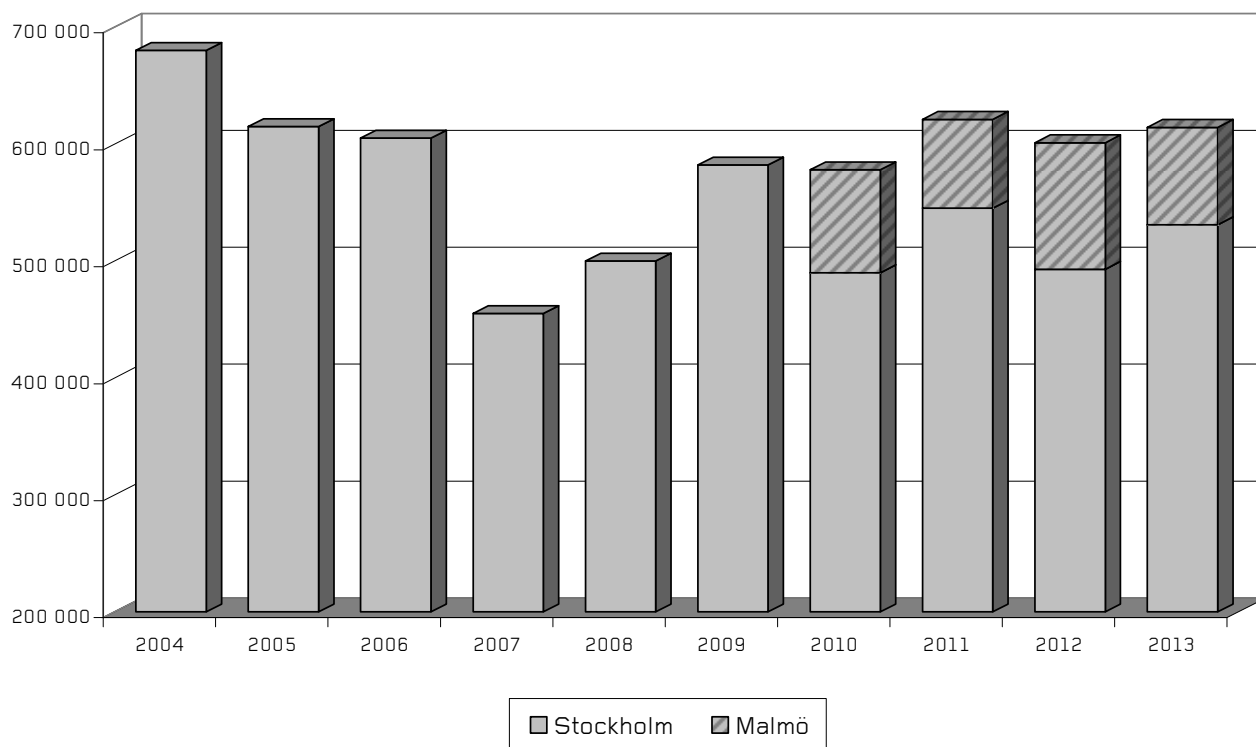
2.4.4 Våra besökare

För att kunna jämföra besökssiffror med andra museer som både visar entrébelagd och fritt tillgänglig konst räknas antal besök till hela byggnaden på Skeppsholmen respektive i Malmö. Detta görs via optisk avläsning i entrédörrarna. Då inkluderas också den del av verksamheten som visas/delges utanför entrébiljetten. Ett schablonavdrag görs för personal, för Stockholms del görs även ett avdrag för de besökare som enbart löst biljett till Arkitektur- och designcentrum .

Under 2013 kom knappt 531 000 (motsvarande siffra 2012 var 493 000) besökare till museets byggnad på Skeppsholmen varav ca 277 000 (275 000) besökare löste en biljett. Till museet i Malmö kom under året drygt 83 000 (108 000) besökare, varav 38 000 (62 000) löste biljett. Det totala besöksantalet för båda museerna blev drygt 614 000 (598 000).

I diagrammet nedan visas besöksiffrorna under den senaste 10-årsperioden. Det bör påpekas att det var fri entré under perioden 2004–2006.

Diagram 1. Besöksstatistik

2.4.5 Barn- och ungdomsverksamhet

Barn- och ungdomsverksamheten på museet har en lång tradition och präglas av experimentlusta och konstnärlig medverkan. Flera aktiviteter har varit banbrytande för den pedagogiska utvecklingen i Sverige men också satt spår på andra håll i världen. Familjesöndagar, lovprogram, tematiserade visningar, visning och verkstad samt workshops är några exempel. Varje år ser vi en tydlig ökning av antalet besökare under 19 år vilket vi tolkar som ett gott betyg på våra aktiviteter för barn och ungdom, våra utställningar och vårt bemötande av den målgruppen.

Verksamheten i Stockholm

Barn t/r/ycker om Warhol visades på en vägg i foajén under tiden juni-september och var utställning där den unga publiken har skapat bilderna i museets verkstad och ett antal screentrycksmotiv. Med nya färgställningar i oväntade kombinationer är de en slags recycling av 60-talets konstbilder.

Familjesöndagen är museets öppna verksamhet för barn och äger rum varje söndag året runt. Två visningar för mindre och större barn avslutas med skapande i Verkstan. 96 visningar har genomförts i Stockholm och 2175 barn har deltagit.

Lovprogrammen är en annan uppskattad kostnadsfri verksamhet för barn och unga. Varje skollov arrangeras visning och verkstad av en aktuell utställning. 132 visningar med 2678 barn varav 1329 på drop-in genomfördes i Stockholm. Drop-in-verksamhet (utan visning först) är ett populärt tillskott vid lov då besöksstrycket är extra högt. Under jullovet bjuder vi dessutom på klassisk jullovsmatiné.

Kurser: 14 kurser med sammanlagt 113 kurstillfällen har genomförts i Verkstan i Stockholm. Kurserna varierar beroende på målgrupp som har varit allt från treåringar till tonåringar. 142 barn och ungdomar deltog. Kurserna är mycket populära, särskild de som vänder sig till mindre barn.

Visning och Verkstad för förskolan samt åk 0-6 har genomförts under hela året med olika teman från samlingen och de tillfälliga utställningarna. 237 visning och verkstad med förskolor har genomförts under året och totalt har ca 5 925 förskolebarn besökt oss. I de sammanlagt 469 skolvisningarna har ca 14 070 barn och unga deltagit. Båda har ökat flera år i rad, så också i år.

Strategi för barn och ungdom

I enlighet med uppdraget från Regeringen att utarbeta en strategi för arbetet med barn och ungdom kan vi redovisa följande resultat i Stockholm för 2013:

- Entréerna på Moderna Museet ska omformas av barn och unga så att atmosfären blir mer välkomnande. Resultat: Moderna Museets huvudentré har fått nya möbler. Invigningen skedde juni 2013.
- Den unga publiken ska vid varje besök på Moderna Museet få träffa en yrkesaktiv konstnär. Resultat: En majoritet av våra konstpedagoger är också konstnärer.
- Museet ska samarbeta med personer och organisationer verksamma inom kultur i Stockholms förorter för att bryta barriärerna mellan kulturen i förorten och innerstaden. Resultat: Ett samarbete med Berättarministeriet i Södertälje och Järva har påbörjats under 2013. Vi har utökat antalet konstkurser och visningar på persiska från 10 st. år 2012 till 17 st. år 2013.
- Museet ska producera utställningar av barn och unga, för barn och unga. Resultat: Utställningen "Barn t(r)ucker om Warhol" visades under sommaren. Utställningen var skapad av barn i museets Verkstad.
- Museet ska organisera konferenser och seminarier där arbetet med barn och unga diskuteras. Resultat: Seminariet "Horror! Hemska och härliga bilder" satte fokus på hur man kan visa och prata om otäcka bilder med barn.
- Utbudet av program för barn och unga ska utökas. Program är händelser som dans, teater, filmvisningar och liknande. Resultat: Dansföreställningen Prassel, speciellt anpassad till spädbarn, skapades speciellt för Moderna Museet av två koreografer i samarbete med vår personal.

Workshops

För åk 7-9 och gymnasiet erbjuder museet workshops. I en workshop får eleverna på ett lekfullt och lärorikt sätt närma sig en utvald del av konstens historia i både teori och praktik. Processen och den egna upplevelsen står i centrum. Vi erbjuder tre olika teman på workshops, som kan anpassas till utställningsprogrammet. Under våren inriktades måleriworkshopen Färg och känsla på Hilma af Klints måleri och Ekoreko riktades mot Le Corbusier och visionär stadsplanering. Fotografiworkshopen Filmiskt berättande anpassades under hösten till Cindy Shermans utställning och bytte då namn till Identiteter och iscensättningar.

Workshoppedagogerna har träffats vid ett tillfälle under året för att gemensamt utvärdera och utveckla konceptet. Intresset för workshops har ökat stadigt och under 2013 bokades sammanlagt 61 tillfällen.

Moderna Museet [hjärta] Lava

För att nå ungdomar också utanför skoltid initierades ett samarbete med Lava på Kulturhuset Stadsteatern under 2012. Fyra workshops har erbjudits under 2013.

Under våren deltog 9 ungdomar i en workshop om Hilma af Klints måleri. En av våra frilansande pedagoger höll i visningen av utställningen och en konststudent höll i det praktiska arbetet, som till största delen förlades till Lava. Även vid den workshop om skissböcker, artist's books och fanzines, där man fick stifta bekantskap med delar av museets dolda skatter och omsätta inspirationen i egna alster på Lava, deltog 9 personer. På Cindy Sherman-workshopen Identiteter och iscensättningar var det 2 deltagare. Ungdomarna fick då se och samtala om utställningen, själva fotografera olika scener och sedan bearbeta bilderna i olika bildbehandlingsprogram på Lava.

Artikel 31

Artikel 31 är en förening som i enlighet med Barnrättskonventionens artikel 31 vill öka barns möjligheter att påverka och fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. I samarbete med Artikel 31 genomfördes 2013 3 workshops som kretsade kring Duchamps verk *Boîte en valise*. Deltagarna har varit ungdomar med speciella behov. Dessutom arbetade grupperna i Verkstan under ledning av Artikel 31:s egna pedagoger vid 2 tillfällen. Totalt har 16 deltagare tillsammans med lärare och assistenter besökt Moderna Museet inom ramen för detta samarbete.

Museum Museum

Museum Museum är Moderna Museets nya ungdomsverksamhet och efterträder Zon Moderna, som mellan åren 2004 och 2011 introducerade hundratals gymnasielever till modern och samtida konst. I Museum Museum har Zon Modernas koncept med en konstnär, en konstpedagog och en grupp ungdomar utvecklats till att bli kommunikativt i ordets tydligaste bemärkelse. Viljan att ta emot och uppmuntra ungdomarnas tankar och idéer om vår tids konst och det moderna museet som plats är precis lika stark som ambitionen att delge ungdomarna kunskap om konstnärliga processer - och vad konst kan vara. Genom att uppmuntra deras gensvar kan vi ta tillvara och inspireras av hur den unga generationen ser på vår verksamhet och bygga en institution med relevans för framtiden. I Museum Museum blandas gymnasielever med unga vuxna som precis lämnat skolan för att söka ett självständigt liv och en yrkesidentitet. Då kan ett möte med konst bli avgörande på olika sätt. Museum Museum har under året 2013 sjösatt tre olika ungdomsprojekt av vilka *Untitled (Vernacular Furniture)*, Sweden är det mest omfattande och har inneburit en förvandling av entrén i Stockholm. Tillsammans med den brasilianska konstnären Rivane Neuenschwander har 32 elever från Nyckelviksskolan på Lidingö tagit fram nya bord och stolar för *Espressobaren*. Entrén och *Espressobaren* har samtidigt fått ny belysning tack vare den tyske konstnären Tobias Rehberger (född 1966 i Esslingen) verk *Cumulus Infection 9Mo*, som fyller entrén med skuggor och ljus. Verket köptes in med stöd från Moderna Museets Vänner.

Under våren 2013 bjöd Museum Museum in projektet *Mallrats Stockholm* att reflektera över Moderna Museet som offentlig plats. Projektet har ägt rum i samarbete konstnären Kristoffer Svenberg och 16 elever vid Viktor Rydbergs Gymnasium.

Inom ramen för Museum Museum har tre elever från Södra Latins gymnasiums undersökt begreppen samtidskonst och det moderna museet. Projektet pågick under sex månader och avslutades med en performance som innebar att de tre ungdomarna "flyttade in" på Moderna Museet.

Under året har 65 450 barn under 19 år besökt Moderna Museet i Stockholm. 41 453 barn besökte museet utan att vara del av någon av våra organiserade aktiviteter för barn och unga. 24 000 barn och ungdomar deltog alltså i skolvisningar, workshops, Museum Museum, Kurs i Verkstan, Familjesöndag och lovprogram. Siffran innebär en ökning med drygt 15 000 barn jämfört med 2012.

Dessutom kan följande aktiviteter i Stockholm nämnas:

- Två lärarkvällar, den ena kring utställningen *Hilma af Klint – abstrakt pionjär* och den andra kring *Cindy Sherman, Untitled Horrors*. Totalt 240 deltagare vilket är en ökning.
- Åtta bokade studiedagar för lärare med totalt 100 deltagare.
- Skapande Skolaprojekt: Sjötorpskolan genomförde ett projekt med 15 lågstadieskolor kring utställningen *Duchamp och Surrealismen*. Projektet avslutades med en utställning i Verkstan .
- Vår digitala bildvisningstjänst för skolan, 50 bilder, hade 5 284 individuella besök under året.
- Stockholms Kulturfestival är ett återkommande evenemang för Moderna Museet. 1377 barn deltog i museets tält på temat "Låt färgen dansa".
- Pridefestivalen 2013 hade familjen som tema. Moderna Museets barnverksamhet hade en egen paviljong där vi gjorde regnbågar och gick med dem i tåget. 205 barn deltog.
- Prassel – en dansföreställning för de allra minsta. Koreograferna Per Sacklén och Katarina Eriksson tog visade spädbarn en dansföreställning vid 8 tillfällen, 190 barn och vuxna deltog. I samarbete med Räserbyrå och Stockholm Stad.

- Moderna Museet deltog i Barnkulturfestivalen i Bologna. Seminariet ”Barnens rätt till kultur lockade 100 vuxna åhörare till biblioteket Salaborsa
- I en workshop för barn i samma bibliotek i Bologna deltog 150 barn
- En nationell fortbildningskurs för lärare arrangerades för 5e året i rad. Omkring 150 lärare deltog
- Lärarhandledningar har producerats till utställningarna Hilma af Klint – abstrakt pionjär och till Cindy Sherman Untitled Horrors. Handledningarna finns dels tillgängliga i kassan och dels att ladda ner på webben. Till utställningarna Tala Madani och Niki de Saint Phalle gjordes ett lärarblad. Sammanlagt har ca 4000 st. lärarhandledningar laddats ner från webben och ca 5000 har delats ut på museet.
- Pedagogiskt material för barn och unga: För att aktivera barn och unga i de tillfälliga utställningarna har olika lekfulla pedagogiska material tagits fram. Titlarna har varit Hilma af Klints Mysterium, Pop Konst Designs Färgkoden och Cindy Shermans Detektivbyrån. De har översatts till flera språk och har haft tusentals användare.
- Skolmässan Skola+Museum=Sant ägde rum på Naturhistoriska Riksmuseet och ca 500 lärare besökte mässan där Moderna Museet tillsammans med ett 40-tal andra museer informerade om sin verksamhet.
- Verkstans verksamhet har dokumenterats genom video och fotografi
- 12 st. öppna och 6 bokade babyvisningar med måleri i Verkstan har genomförts under året.
- Vi har under året bjudits in att hålla föreläsningar om museets förmedlingsverksamhet på följande platser: Bildmuseet i Umeå, Sundsvalls museum, Museum of Contemporary Art i Zagreb, Belgrade Cultural Center. På Moderna Museet i Stockholm har vi föreläst för Curatorutbildningen vid Stockholms Universitet, Centrum för Barnkultur vid SU, Lärarhögskolan i Stockholm och Lärarhögskolan i Oslo.
- Lagom till sommaren färdigställdes en folder med karta, bilder och texter till museets utomhusskulpturer. Foldern finns på svenska och engelska

Tabell 8. Barn- och ungdomsverksamhet

	2013	2012	2011	2010	2009
Skolvisningar, Stockholm	469	420	491	412	438
Skolvisningar, Malmö	112	129	57	88	
Förskolor, Stockholm	237	210	117	37	44
Förskolor, Malmö	11	17	2	3	
Konstskola/kurstillfällen, Stockholm	113	114	114	111	80
Konstskola/kurstillfällen, Malmö	0	0	0	0	
Familjesöndag, Stockholm	96	94	88	80	95
Familjesöndag, Malmö	33	33	15	24	
Studiedagar, Stockholm	8	6	5	6	4
Studiedagar, Malmö	4	5	11	10	
Lovprogram för barn, Stockholm	124	82	81	62	61
Lovprogram för barn, Malmö	34	39	21	30	
SUMMA	1 241	1 149	1 002	863	722

Verksamheten i Malmö

Under året har Moderna Museet fått uppdraget att som huvudman igångsätta Barnens Bästa Biennal Region Skånes satsning på barn och unga och konst. I samband med detta har museet under året arrangerat 2 uppstartsmöten för chefer och intendenterna samt 4 seminarier för konstpedagoger och andra deltagande aktörer. Under biennalveckan i november deltog 26 aktörer från 13 kommuner, varav 16 institutioner och 10 aktörer från det fria konstlivet med utställningar, workshops visningar och andra aktiviteter för barn, unga och vuxna i sällskap. Genom Moderna Museet tilldelades 20 av aktörerna medel för att engagera en konstnär för sitt program. Moderna Museets bidrag till biennalen var, förutom en öppen verkstad med 273 deltagare, varav 162 barn, utställningen *Berättelser* curerad med barn och unga i fokus. Till utställningen hörde en audioguide med 9 spår gjord av konstnären Karin Granstrand och en folder riktad till barn och vuxna tillsammans. I anslutning till biennalen arrangerade Moderna Museet konferensdagen ”Konstpedagogik i förändring – nya positioner och metoder”.

33 visningar för Familjesöndag och 34 visningar för Lovprogram med sammanlagt 924 deltagare varav 734 barn har genomförts.

Dessutom genomfördes 123 förskole- och skolvisningar varav 73 var visning och verkstad för förskolan - åk 0-6, 30 workshops och 23 visningar för högskole- och gymnasium.

Sammanlagt har ca 1 941 elever deltagit i dessa. Utöver det har 820 skolbarn besökt museet tillsammans med sin lärare. Totalt har 6 042 barn 0-18 år besökt museet under året.

Under 2013 har Moderna Museet Malmös samarbete Kultur för barn och unga fortsatt. Via KBU fick 15 st. klasser i åk 7-8 och 10 förskoleklasser komma till museet och via ett stort Skapande Skola-projekt i samarbete med Stadsdelsförvaltning Centrum kom 58 klasser. I båda dessa samarbeten innebar besöken en visning av utställningen Ryskt avantgarde, följt av en skapande uppgift i Verkstan.

Under 2013 har 4 studiedagar genomförts. 49 lärare deltog.

En lärarhandledning har producerats till utställningen *Ryskt Avantgarde visioner om en framtid*. Moderna Museet Malmö har under året inlett ett samarbete med Nationalencyklopedin där lärarhandledningens texter och uppgifter publicerats på NEs skolsidor.

Kostnaden för prestationstypen Barn- och ungdomsverksamhet uppgår till 8,5 (8,0, 7,0) mkr.

2.4.6 Visningar

Visningar är ett av de bästa redskapen för ett konstmuseum att förmedla och tillgängliggöra samlingen och utställningarna. Öppna visningar, som tidigare rubricerats Offentliga visningar, är kostnadsfria och erbjuds på regelbunden basis för vuxna och barn. Att vi flera gånger i veckan erbjuder kostnadsfria visningar på olika språk är mycket uppskattat av vår publik, både den återkommande och de som besöker museet som turister. Bokade gruppvisningar av betalande vuxna ökar i antal även 2013. Visningar ökar tillgängligheten till museet också för grupper med speciella behov.

244 öppna visningar på svenska, engelska, persiska och ryska med totalt ca 5 300 deltagare har erbjudits i Stockholm under året. De engelska öppna visningarna genomförs i juli, augusti och även i september månad, då många turister fortsätter att komma till Stockholm efter sommaren. Nytt för 2013 är öppna visningar på ryska som har getts vid 30 tillfällen. Totalt har 40 engelska och 15 persiska visningar genomförts. Ett samarbete med Arkitektur- & designcentrum har resulterat i fyra öppna visningar kallade "Ritat av Moneo". På grund av det stora publiktrycket i Hilma af Klint-utställningen hölls de öppna visningarna i Auditoriet och extra visningar sattes in under lördagar. Under året har museets intendent och överintendent utöver dessa gjort ett tjugotal så kallade specialvisningar i tillfälliga utställningar och av samlingspresentationen. Specialvisningar har även hållits i samband med Fri fredag på Moderna Museet.

Öppna visningar, Stockholm: 244 (ingår 40 engelska, 15 persiska och 30 ryska)

Bokade vuxenvisningar, Stockholm: 421

Visning av Einar Hylanders våning: 9

Antalet bokade avgiftsbelagda visningar av museets samling och tillfälliga utställningar har totalt varit 1140 i Stockholm. Av dessa var 469 skolvisningar och 430 visningar för vuxna. När det gäller vuxenvisningarna är det framför allt Hilma af Klint-utställningen som bokats (ca 40 %)

Babyvisningar med babymåleri ges både som kostnadsfria en gång i månaden och går också att boka mot en kostnad. 12 kostnadsfria och 7 bokade har genomförts.

Kostnadsfria syntolkade visningar ges också med samma tidsintervall. 12 kostnadsfria och 4 bokade har genomförts.

Gruppbestäder och daglig verksamhet erbjuds kostnadsfria visningar på regelbunden basis. 12 kostnadsfria och 9 bokade har genomförts.

I Malmö har man under året erbjudit 63 öppna visningar. Av dem var 60 på svenska, 1 på ryska och 2 på persiska. 9 av visningarna var babyvisningar Totalt deltog 1162 personer.

Audiovisuella verktyg

Under året har vi lånat och hyrt ut audioguider till 10 236 personer. Under årets utvecklades en mobil applikation för audioguiden som användaren kan ladda ner i sin smarta telefon. Applikationen utvecklades för plattformarna iOS och Android.

Introduktionsfilmer har gjorts till utställningarna Hilma af Klint, Pop konst design och Christodoulos Panayiotou. Introduktionsfilmer och dokumenterade konstnärssamtal med Tala Madani, Karl Holmquist, Dan Graham och Lydia Lunch har tillgängliggjorts på Moderna Museets Youtube-kanal. Till utställningen med Cindy Sherman sammanställdes ett filmprogram om konstnären och hennes samtid som installerades på interaktiva visningsskärmar utanför utställningen. Under året har Moderna Museets kanal på Youtube haft 40 369 visningar med ca 3 000 timmars visningstid. Publiken återfinns i 136 länder varav 37 % befann sig i Sverige vid visningstillfället.

Tabell 9. Visningar

	2013	2012	2011	2010	2009
Öppna visningar, Stockholm	244	241	210	212	206
Öppna visningar, Malmö	63	65	50	143	
Bokade vuxenvisningar, Stockholm	421	332	520	266	440
Bokade visningar, vuxna, Malmö	38	67	73	200	
Visning Hylanders våning	9	17	5	12	14
Företagsprogram, Stockholm	4	3	0	0	1
Företagsprogram, Malmö	21	0	0	0	
SUMMA	800	725	858	833	661

Kostnaden för prestationstypen Visningar uppgår till 8,5 (7,6, 6,3) mkr.

2.4.7 Program

Moderna Museets programverksamhet syftar till att fördjupa kunskapen och reflektera över innehållet i det som visas i museet samt till att göra museet till en plattform för aktuella och intressanta debatter, seminarier, samtal, symposier och filmvisningar, men även för performance och musik. Museets programverksamhet tjänar också till att slå broar mellan konstarterna, vilket årets litteraturfestival är ett bra exempel på. Program realiseras ofta i samarbete med andra institutioner och organisationer och är nästan alltid kostnadsfria för publiken. Bredden och den höga konstnärliga kvalitén på museets program gör dem till en mycket viktig del av museets utbud till den vuxna publiken.

Stockholm Literature I Moderna Museet

För första gången genomfördes en 2-dagars lång internationell litteraturfestival på Moderna Museet. Festivalen anordnades av den ideella föreningen Stockholms Litteraturfestival med Moderna Museet som huvudpartner. Under två dagar möttes litteratur, konst, teater och film i samtal, uppläsningar, performance och visningar i Moderna Museet. 13 författare (Chimamanda Ngozi Adichie, Philipp Meyer, Lars Gustafsson, Merete Lindström, Olga Grjasnowa, Sigrid Combüchen, Teju Cole, Svetlana Aleksijevitj, Taiye Selasi, Kim Thúy, Dy Plambeck, Judith Schalansky och Felicitas Hoppe) genomförde samtal om sina böcker tillsammans med speciellt inbjudna gäster, många av dem konstnärer. Uppläsningar gjordes av skådespelare från Dramaten och av författarna själva. Seminarier om lyrik, dramatik och översättningar ägde rum och sju filmprogram ur museets samling presenterades. Konstnären Marcus Lindéen uppförde ett specialskrivet performance – *Wild Minds* – och konstären Malin Ståhl genomförde performancet *Finishing School – Karyatid* – vid två tillfällen. På olika platser i museet visades textinterventionen *Fragment* av dra-

matikern Lars Norén, under sammanlagt tre veckor. Stockholm Literature I Moderna Museet genomfördes tillsammans med ett flertal samarbetspartners. Ca 1000 personer löste festivalkort och evenemanget prisades i media.

Hilma af Klint – abstrakt pionjär

Under utställningen Hilma af Klint – abstrakt pionjär genomfördes ett antal symposier och föreläsningar om konstnären och hennes tid. Ett två dagar långt internationellt symposium "The Art of Seeing the Invisible – On Hilma af Klint and other visionaries" togs fram i samarbete med Ax:son Johnson-stiftelsen. Ytterligare ett internationellt symposium "Early Abstraction and the Image of Spirituality" genomfördes i samarbete med Kungl. Vitterhetsakademien. Båda gavs på engelska. På svenska erbjöds en föreläsningsserie i samarbete med bildningsförbundet Sensus. Fem föreläsningar av Peter Cornell, Iris Müller-Westermann, Margareta Tillberg, Ylva Hillström och Margareta Gynning genomfördes i Moderna Museet. Förutom dessa symposier och föreläsningar erbjöds publiken specialvisningar, Salong, ett ljudverk särskilt producerat till utställningen och en videopresentation i Studion med anknytning till Hilma af Klints verk.

Förutom detta har ett drygt 50-tal programpunkter för vuxna presenterats i Stockholm under året. Nedan följer sammanfattningar av dessa:

- Föreläsning med curator Jean-Louis Cohen om Le Corbusier.
- En dag med Harun Farocki; film och samtal. I samarbete med Kungliga Konsthögskolan och Goethe Institut.
- Författaren Mara Lee läste ur sin Moderna Museet Essä om Eva Hesse.
- Tempo Dokumentärfestival: Speak your mind – samiska röster.
- Föreläsning med arkitekten Rem Koolhaas.
- Cinemafrika Filmfestival. Akosua retrospekt
Filmvisning och samtal med filmkonstnärerna Akosua Adoma Owusu (Ghana) och konstnären Loulou Cherinet
- Curators kvart. Vid ett flertal tillfällen berättar museets intendent om ett verk i samlingen.
- Konstkritiken i det framtida medielandskapet. Ett internationellt seminarium om konstkritikens framtid i ett digitalt mediasamhälle.
- Samtal om Paul Thek. Med Susanne Neubauer, Björn Springfelt, Olle Granath och Jonas Liveröd. Samtalen fördjupar kunskapen om den historiska bakgrunden till Pyramid/A Work in progress av Paul Thek från 1971. I Pontus Hulténs Visningsmagasin.
- En eftermiddag om Le Corbusier. Ett samtal om mottagandet av Le Corbusier och hans idéer i Sverige. Vilket inflytande har han haft? Hur har kritiken sett ut? Hur förhåller sig det han stod för till våra nutida visioner för staden? Hur kan man relatera olika tendenser i Le Corbusiers stadsvisioner till Stockholms utveckling från 1930-talet till nutid och framåt? Hur tänkte Le Corbusier om staden och hur tänker vi idag? I samarbete med Arkitektur - och designcentrum och Stockholms arkitektförning.
- Release av Matts Leiderstams artist book. Matts Leiderstam presenterade boken och samtalade med intendent Fredrik Liew.
- Hall of Femmes Design Talks. En tvådagarskonferens där den internationella design, mode- och magasinvärldens absoluta toppskikt möttes. Med Ruth Ansel, Janet Froelich, Lucy McRae, Cindy Gallop, Penny Martin, Jennifer Daniel, Barbara Kruger, Vuokko Nurmesniemi, Ann-Sofi Back och Susanne Ljung. I samarbete med föreningen Hall of Femmes.
- "While we were asleep here..." Ett video projekt av CuratorLab (Konstfack) inspirerat av Hilma af Klint och hur hon representeras av den italienska konstnären Meris Angioletti och svenske konstnären Henning Lundqvist.
- Whoosh! Öppnade dörren och släppte fram henne. Ett ljudverk i audioguideform av konstnären Pia Sandström.
- Tioårsplanen: Konst/Historia/Vetenskap i det 21:a århundradet. Ett symposium om konsten, institutionerna och konstvetenskapens framtid med anledning av att konstvetenskapen på Södertörns högskola 10-årsjubilerar. I samarbete med nämnda högskola.
- Rock my Religion 30 år! Moderna Museet bjöd in konstnären Dan Graham för att samtala med rockpoeten Lydia Lunch. De samtalade om konst, politik och skapande i museets

Auditorium. Dan Graham är representerad i samlngen och båda var här i samband med Stockholm Music & Arts.

- How to Speak Correct French: The Dialects of Cubism. En föreläsning av professor David Cottingham, professor i modern konsthistoria vid Kingston University, London
- Moderna och Anti-moderna mansroller. Ett föreläsningsshow med anledning av utställningen Tala Madani om män och maktstrukturer, med efterföljande diskussion. Medverkande: konstnärskollektivet Slavs and Tatars, genusvetaren Niclas Järvklo och journalisten Johanna Palmström.
- Cindy Sherman går tre. En föreläsningsserie på svenska om Cindy Shermans konstnärskap, i samarbete med ABF.
Filmform News. Ett urval av filmer som tagits in i Filmforms distribution under det senaste året visades i Biografen. Programmet presenterade Åsa Ersmark, Dan Lageryd, Lisa Jeannin och Rolf Schuurmans, Lina Selander, Jonathan Lewald, Ann-Sofi Sidén och Jonathan Bepler
- Sarah Riedel med ensemble gav en konsert i samband med inspelning av en film om Pontus Hulténs visningsmagasin
- Konstnären Jann Haworth (USA) berättade vid två tillfällen om sitt verk i utställningen Pop Konst Design samt om pop-erans tidsanda.
- Föreläsningsserie i samarbete med Södertörns Högskola . Med utgångspunkt i ett verk ur museets samling föreläste forskare och lärare i estetik vid Södertörns högskola, Institutionen för kultur och lärande. 3 tillfällen.
- Feministisk fredag i samarbete med tidskriften Feministiskt Perspektiv. Specialvisningar och samtal.
- Inspelning och lansering av en informationsfilm om Pontus Hulténs visningsmagasin
- Filmen ”Maskinen” av Erik Pauser och Lars Tunbjörk premiärvisades
- Konstnärssamtal har genomförts med Karl Holmqvist, Tala Madani, Ulla Wiggen, Omer Fast, Wael Shawky, Natalia Almada, Gunnar Smoliansky och Christodolous Panayotou
- På Spaning efter den tid som flytt 100 år. Ett internationellt symposium om Marcel Prousts verk i samband med 100-årsjubileet av första bandets utgivning. I samarbete med Professor Sven-Olov Wallenstein och Professor Sara Danius, ledamot i svenska Akademien. Med stöd från Södertörns högskola, Svenska akademien, Vitterhetsakademien, Franska Institutet, Vetenskapsrådet och Goethe-institutet. Symposiet inkluderade en Marcel Proust-inspirerad konsert med Roland Pöntinen.
- Ett omfattande program hölls i samband med öppningen av Niki de Saint Phalle. Flickan, monstret och gudinnan. Inbjudna till samtal var Anna-Lena Wibom, tidigare medarbetare på museet och vän till Niki de Saint Phalle, Annika Öhrner, forskare/ lektor vid Södertörns högskola och Joa Ljungberg, curator för utställningen. Specialvisningar hölls och Verkstan hade öppet hus.
- Programserien Salonger har fortsatt och fyra Salonger har hållits under året:
 - *Salong Dick Bengtsson med Karin Mamma Andersson*. I samband med samlingspresentationen av Dick Bengtsson inbjöds konstnären Karin Mamma Andersson i samtal med Ann-Sofi Noring.
 - *Tesalong Hilma af Klint* med Christine Ödlund, konstnär, Anna-Maria Bernitz konsthistoriker och Iris Müller-Westermann, curator.
 - *Persisk salong i Tala Madani* med Minoo Raghibi, konstpedagog och musik av Baran ensemble.
 - *Salong Cindy Sherman* med inbjudna gäster Sara Stridsberg, författare och L-O Ericsson, filosof och konstkritiker i samtal med Lena Essling, curator.

I Malmö har en rad föreläsningar och program genomförts i anslutning till pågående utställningar:

- Juliacks ”Architecture of an Atom”
Performance i tre akter arrangerad av Julia Björnberg
- Klubb Kristallen på Moderna Museet Malmö
- Surrealister: Maya Deren, Kortfilmsprogram: Meshes of the Afternoon, At Land och Ritual in Transfigured Time. Visning på biograf Spejeln med introduktion av Nils Svensk, presenterat i samarbete med Cinemateket.
- Artist Talk Tala Madani: Rip Image.
Medverkande Tala Madani, Joa Ljungberg och Andreas Nilsson.

- Slavs and Tatars Mulla Nasreddin. Föreläsningsperformance och artist talk. Medverkande Payam Sharifi och Staffan Schmidt. Arrangerat i samarbete med MAH K3 mot bakgrund av Tala Madani: Rip Image.
- Fredrik Strömberg: Arabiska och Muslimska superhjältar. Föreläsning mot bakgrund av Tala Madani: Rip Image. Arrangerad i samarbete med MAH K3
- BUFF Barn- och UngdomsFilmFestival med dagliga visningar på Moderna Museet. Filmprogram: *Moderna Tider*, USA 1936. Regi: Charlie Chaplin. *Tall As the Baobab Tree*, Senegal 2012. Regi: Jeremy Teicher. *Animals*, Spanien 2012. Regi: Marçal Forés. *Arcadia*, USA 2012. Regi: Olivia Silver.
- Bigert och Bergström ”The Weather Wars” Filmvisning och artist talk.
- Medverkande: Lars Bergström och John Peter Nilsson. Visning på Babel i samarbete med Doc Lounge
- Torbjörn Forslid: Manligheten ifrågasatt. Föreläsning mot bakgrund av Tala Madani: Rip Image.
- Daniel Birnbaum: Hur växer en samling Föreläsning mot bakgrund av 11 lögner om måleri.
- ”Vart är måleriet på väg” Medverkande: Ditte Ejlerskov, John Peter Nilsson, Gertrud Sandqvist och Thomas Millroth. Panelsamtal mot bakgrund av 11 lögner om måleri.
- Sommarscen på Moderna Museet Malmö. I samarbete med Sommarscen skapade Moderna Museet Malmö tre kvällar med program av internationell livemusik, konstfilm ur Moderna Museets Samling i urval av Nils Svensk och dokumentärfilmer presenterade i samarbete med CPH:DOX på Moderna Museets innergård.
 - Sommarscen del 1
Valby Vokalgrupp, konsert.
Film ur Moderna Museets Samling: Pippilotti Rist – *Pickleporno*, Jesper Just - *Bliss and Heaven*, Sam Taylor Wood – *Brontosaurus*, Jaki Irvine – *Star*, Klara Lidén – *Paralyzed*.
 - Sommarscen del 2
KiraKira, konsert.
Film ur Moderna Museets Samling: Lisa Strömbeck - *Lady in red*, Martha Rosler - *Semiotics of the Kitchen*, Rosmarie Trockel - *MrSun. Grandma lo-fi, the Basement Tapes of Sigrídur Nielsdóttir*. Dokumentär i samarbete med CPH:DOX.
 - Sommarscen del 3
Senyawa(id), konsert.
Film ur Moderna Museets Samling: David Claerbout *Le Moment*, Lucas Ajemian *From Beyond. Calling All Gods* Dokumentär i samarbete med CPH: DOX.
- Gallerinatten
- Utopier Föreläsningsserie kopplad till utställningen Ryskt Avantgarde
 - del 1 Ilmar Reepalu: Det utopiska Malmö
Malmös befolkning är i snitt 35 år gammal, och består av runt 175 nationaliteter. Det gör staden till en av Europas yngsta och mest mångkulturella. Ilmar Reepalu fanns vid makten i Malmö i nästan 20 år. Under tiden har Kockumskranen försvunnit vid horisonten och Öresundsbron, Citytunneln och Turning Torso blivit verklighet. Vilka förhoppningar förblir orealiserade, vilka möjligheter väntar på att realiseras? Vad är det utopiska Malmö?
 - del 2 Donatella Bernardi: Adriano Olivetti and Society
Donatella Bernardi har forskat i storföretaget Olivetti, en jätte inom verkstadsindustrin vars skriv- och räknemaskiner är bekanta för de flesta. Mindre kända är de politiska idéer runt vilka företaget byggdes upp.
 - del 3 Mårten Björk & Natacha Lopez: Efter utopierna, förändring i en tid utan framtid.
Om de nya politiska rörelser som vuxit fram i krisens spår. Vad finns bortom det politiska; det ideologiska, som sådant, en utopisk horisont? Hur skulle en demokrati som inte är baserad på den borgerliga revolutionens, och den kapitalistiska modernitetens politiska rörelser se ut?

- del 4 Bas Lansdorp: Mars One
Mars One har som mål att bli det första projektet som tar människor till Mars. 2023 ska den första besättningen, om 4 personer, landa på den röda planeten. Projektet ska till stor del finansieras genom försäljning av TV-rättigheter till filmat material från rymdskeppen och basen – ett »Big Brother » i rymden. I planen ingår inget sätt för astronauterna att återvända till jorden. Ändå passerade man nyligen 200 000 ansökningar.
- Ruido Vermelho
Konsert arrangerad i samarbete med Musik i Syd och Musikhögskolan i Malmö.
- New European Ensemble
Konsert arrangerad i samarbete med Musik i Syd och Musikhögskolan i Malmö
- Vsevolod Pudovkin: En Moder
Filmvisning på biograf Spegeln i samarbete med Cinemateket
- Vsevolod Pudovkin: S:t Petersburgs sista dagar
Filmvisning på biograf Spegeln i samarbete med Cinemateket
- Linda Perhacs, Support: Sarah Hepburn
Konsert i samarbete med Music Doc.
- Vsevolod Pudovkin: Storm över Asien
Filmvisning på biograf Spegeln i samarbete med Cinemateket

2.4.8 Tillgänglighet för funktionsnedsatta

Moderna Museet definierar begreppet tillgänglighet såväl i fysiska som i sociala termer. Målet är att tillgänglighetsarbetet ska vara en naturlig del av museets arbete och verksamhet – med generella lösningar och integrerade insatser. Arbetet med att göra museet tillgängligt för alla besökare är en pågående process som kräver olika former av åtgärder och processer. Med syfte att sätta mer fokus på tillgänglighet i ett vidare perspektiv har en projektgrupp tillsatts under året. I tillgänglighetsarbetet samarbetar vi ofta med olika organisationer och intresseföreningar för att få den kunskap vi behöver för att möta besökarnas behov när de kommer till Moderna Museet.

Ett antal offentliga visningar för besökare med olika funktionsnedsättningar har genomförts (se även 2.4.6).

Antalet visningar för funktionsnedsatta har utökats jämfört med år 2012.

Museet har genomfört 16 st. syntolkade visningar. (13 st. 2012) samt 21 st. visningar för gruppbo-
städer (12 st. 2012)

Vi har erbjudit kostnadsfria visningar med verkstad till Öppenvårdsenhetens dagliga verksamhet i Huddinge och till Klaragården (riktat mot hemlösa kvinnor).

36 personer har deltagit. (7 personer 2012)

Även visningar på persiska har utökats till 17 st. (10 st. 2012)

Möte med minnen

Möte med minnen är ett landsomfattande museiprojekt som vänder sig till personer med demenssjukdom och deras anhöriga. Vi inledde vårt arbete 2013 genom att delta i en workshop.

Pedagogiskt material för personer med demenssjukdom

I samarbete med Nationalmuseum, Stockholms Stads Äldreförvaltning, Demensförbundet och Kultursamverkan har ett enkelt pedagogiskt samtalsunderlag tagits fram kring sex reproduktioner av verk ur museernas samlingar. Samtalsunderlaget vänder sig till omvårdnadspersonal som arbetar inom demens- och äldreården och till anhöriga.

Pedagogiskt verktyg för synsvaga

För att komplettera museets verktyg för synsvaga har ytterligare ett tagits fram under året. Meret Oppenheims surrealistiska skulptur Ma Gouvernante/My Kindermädchen är ett viktigt komplement som nu finns som verktyg.

2.5 VERKSAMHETEN I MALMÖ

Den 27 januari avslutades ”Supersurrealismen” som presenterade 450 år av surrealistiskt färgad konst, från Arcimboldo till Carsten Höller, i hela museibyggnaden med bas i Moderna Museets samling av klassisk surrealism. Utställningen innehöll ett flertal unika performances varav JULIACKS ”Architecture of an Atom” var den sista den 20 januari. På kvällen den 2 februari öppnades ”Nattskift: Per Svensson/Nocturnal Activities: Freddie Wadling” i Nya Galleriet samtidigt som Klubb Kristallen tog över hela Turbinhallen med nysykadeliska performances, ljusprojektioner och musikframträdanden, bland annat av Per Svensson och Ebbot Lundberg.

Den iranfödda Tala Madani tog därefter över Turbinhallen med sin första separata museiutställning. ”Rip Image” visades mellan 16 februari och 14 april och gick sedan vidare till Moderna Museet i Stockholm där den öppnade 25 maj. Till utställningen gjordes tre programpunkter med start i ett konstnärssamtal följt av konstnärskollektivet Slavs and Tatars föreläsning om den muslimska satirtidningen Mulla Nasreddin, Fredrik Strömberg som föreläste om ”Arabiska och muslimska superhjältar” och slutligen Torbjörn Forslid om ”Manligheten ifrågasatt”.

I de Övre gallerierna öppnade den 9 mars ”Lögner om måleri” som presenterade donationer till museet av elva verk som alla på ett eller annat sätt diskuterade måleriets mening. Överhuvudtaget står måleriets i fokus på museet under hela våren. Den 13 april diskuterade till exempel en panel med Ditte Ejlerskov, Thomas Millroth, John Peter Nilsson och Gertrud Sandqvist ”Vart är måleriets på väg?” samtidigt som pristagaren av Fredrik Roos stipendium 2013, Paul Fägerskiöld visade tre målningar i Gaslyktan mellan 28 mars och 28 april.

Under sommaren visades projektet Malmö Nordic på i princip alla konstinstitutioner, gallerier eller andra alternativa platser i hela staden. Moderna Museet Malmö bidrog med ”Scandinavian Pain: Ragnar Kjartansson, Edvard Munch” mellan 3 maj och 25 augusti. Islänningen Kjartansson lät bygga en fullskalig lada i Turbinhallen fylld med verk av Edvard Munch. På taknocken lös en 11 meter lång rosa neonskylt med texten SCANDINAVIAN PAIN. Parallellt i Gaslyktan lyftes, John Melin, den legendariske grafiska formgivaren från Malmö, fram genom hans konstnärliga projekt från det tidiga 1980-talet: ”Exercises Visuels”.

Sommaren innehöll även tre utomhusfilmvisningar i samarbete med Sommarscen och den 28 september drog höstsäsongen igång med öppningen av ”Ryskt avantgarde – Visioner om en framtid” i samband med Gallerinatten. Ca 2700 besökte museet från kl. 18 till 24 och kunde förutom konsten uppleva klubben Ryska Posten som spelade sovjetisk popmusik.

Moderna Museet Malmö har ett regionalt uppdrag att arbeta med metodutveckling inom fältet Konst och visuell kommunikation. Under 2013 har uppdraget fokuserat på arbetet med Barnens Bästa Biennal. Under de tre inledande åren 2013-2015 innehar vi huvudmannskapet för projektet som syftar till att tillskapa en konstbiennal som riktar sig till barn och unga i vuxnas sällskap. I Barnens Bästa Biennal 2013 deltog 29 aktörer runt om i Skåne som arrangerade olika typer av verksamhet vilka utgick från professionell konst och riktade sig mot barn, unga och vuxna. Aktiviteterna genomfördes på 26 olika platser i Skåne under vecka 44. I anslutning till festivalen arrangerades även en konferensdag i samarbete med det regionala konstpedagogiska nätverket Ystads konstmuseum, Malmö konstmuseum, Stiftelsen Wanås Konst, Lunds Konsthall, Skissernas Museum, Dunkers Kulturhus, Malmö Konstmuseum, Malmö Konsthall och Kristianstads konsthall. Moderna Museets bidrag till festivalen var utställningen Berättelser som curerades med målgruppen barn och unga i sällskap med vuxna, till utställningen producerades en folder och en audioguide speciellt framtagna för barn av konstnären Karin Granstrand. Under Barnens Bästa Biennal erbjöds besökarna även en ny typ av verkstadsaktiviteter där barn, unga och vuxna tillsammans erbjöds att utföra ett uppdrag i utställningen för att sedan utifrån det tillsammans skapa i verkstan.

Museet har fortsatt att utveckla barn- och ungdomsverksamheten med familjesöndagar, lovverksamhet, visningar och verkstad från förskola till gymnasium. Under året har den digitala verkstan integrerats som en del i det ordinarie skolprogrammet. Projektet Konst och fotboll, lära av varandra där vi samarbetade med Malmö FF har genomförts. Vi deltog med två projekt under

Malmöfestivalen där collage av ungdomar från ett av projekten visades på lastkajen i utställningen "Visioner om en samtid".

Under året genomfördes en rad olika samarbeten och arrangemang tillsammans med WIFT - Women In Film and Television, Pecha Kucha, Gallerinatten, Malmöfestivalen, Sommar-scen, Malmö FF, Fotboll mot rasism, Handelskammaren Syd, Statens Konstråd, Kultur Skåne, Kulturförvaltningen Malmö stad, Nationalencyklopedin, Klubb Kristallen, Sydsvenskan, Kv. Caroli, Music Doc, BUFF, Musik i Syd, Malmö Musikhögskola, Moderna Museets Vänner Little Finger, Skånes Dansteater, Skruv - Sällskapet för kontakter med Ryssland, Ukraina, Vit-ryssland, Malmö Turism, Doc Lounge, CPHdox, Cinemateket, Connect Festival, Malmö Högskola K3

För utförlig redovisning av verksamheten i Malmö se vidare avsnitt 2.4. Visa och förmedla.

2.6 MEDVERKANS- OCH UTSTÄLLNINGERSÄTTNING

I enlighet med det avtal för konstnärers medverkan och ersättning vid utställningar som har träffats mellan Statens kulturråd och konstnärernas organisationer har Moderna Museet betalat ut ersättning till 21 konstnärer under året. Ersättningen har uppgått till sammanlagt 613 tkr. Snittkostnaden för 2010 – 2013 ligger på 1124tkr.

(2012 1045 tkr, 47 konstnärer, 2011 1350 tkr, 35 konstnärer, 2010 1490 tkr, 72 konstnärer)

Moderna Museet har under året visat en större andel verk ur sin egen samling eller med icke levande konstnärer vilket förklarar minskningen av utbetald ersättning. För 2014 beräknas ersättningen åter ligga över 1000 tkr. enligt villkor i regleringsbrev.

I samband med utställningsproduktionen har alla andra kostnader betalats av Moderna Museet på sedvanligt vis.

2.7 PERSONAL- OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING

I enlighet med museets arbetsmiljöpolicy ska Moderna Museet vara en säker och stimulerande arbetsplats. Verksamheten ska kännetecknas av arbetsglädje, kvalitet och yrkeskunnande. Vår grundsyn ska vara att vi respekterar och mår om varandra. Anställningstiden ska erbjuda goda möjligheter till lärande och kompetensutveckling i arbetet.

2.7.1 Rekrytering

Museet har låg personalomsättning bland den tillsvidareanställda personalen.

Under 2013 har en tjänst på museet övergått till Nationalmuseum (verksamhetsövergång) samt en tillsvidareanställd har slutat på egen begäran.

Övriga 26 anställningar har avslutats p.g.a. att den tidsbegränsade anställningen upphört.

Tabell 10. Extern personalrörlighet

Personalrörlighet	2013	2012	2011	2010	2009
Ledning	0	0	1	1	0
Utställningar & Samling ¹⁾	5	5	3	3	5
Förmedling ²⁾	2	0			
Malmö	9	4	0	1	
Museiteknik	0	1	1	0	0
Konsivering	1	2	1	1	0
Kommunikation ³⁾	1	1	8	12	7
Publik & Adm.service ⁴⁾	10	10	5	1	5
TOTALT	28	23	19	19	17

From 2012:

- 1) Fd Konst & Förmedling
- 2) Ny avdelning
- 3) Exklusive museivårdar
- 4) Fd Administration, nu inklusive museivårdar

Moderna Museet har under 2013 rekryterat och tillsvidareanställt en ekonomiassistent och tre museivårdar. Ytterligare påbörjade men ännu inte avslutade rekryteringar är skulpturkonservator och utställningsassistent.

Visstidsanställningar under 2013 har varit: Arbetsledare för museivårdar, arkivarie, bokinköpare, konstpedagog, två museivårdar, kommunikationsassistent, kommunikatör och samlingsregistrator.

Under de närmaste fem åren kommer sju medarbetare att fylla 65 år och en beredskap för att återbesätta befattningarna finns. Det höga antalet sökande vid rekryteringar visar att Moderna Museet fortsätter att vara en attraktiv arbetsgivare.

2.7.2 Kompetensutveckling

Ansvaret för den individuella kompetensutvecklingen är delegerat till museets chefer som en del av verksamhets- och personalansvaret. Som exempel på genomförda individuella kompetensutvecklingsinsatser under 2013 kan nämnas kurser och kortare utbildningar inom ekonomi, arbetsrätt, ledarskap och arbetsmiljö/hälsa.

Till detta tillkommer andra kompetensutvecklande insatser såsom avdelningsdagar med externa konsulter samt resor då medarbetare vid Moderna Museet i Stockholm och Malmö besökt kollegor vid det andra museet i utvecklingssyfte.

2.7.3 Personalsammansättning

Nedan följer en redovisning av könsfördelning och personalomsättning i de tre grupperna:

Ledningskompetens – Överintendent och avdelningschefer

Kärnkompetens - sakområdeskompetens inom museets verksamhetsområden: Utställningar & Samling, Förmedling, Konservering, Museiteknik, Museivårdar samt Foto & Bildbyrå.

Stödkompetens – sakområdeskompetens inom museets stödfunktioner Kommunikation och Publik och administrativ service.

Tabell 11. Personalstruktur

Tabell Personalstruktur	Totalt antal	Män		Kvinnor		Medel-ålder	Personalförändring	
		antal	%	antal	%		Börjat	Slutat
Ledningskompetens	8	5	63%	3	38%	56	0	0
Kärnkompetens	107	30	28%	77	72%	42	20	24
Stödkompetens	41	9	22%	32	78%	44	6	4
TOTALT	156	44	28%	112	72%	43	26	28

Museet eftersträvar en jämn könsfördelning inom samtliga befattningar.

Andelen kvinnor överväger och totalt bland de anställda är 72 % kvinnor och 28 % män.

Tabell 12. Ålderssammansättning

Åldersstruktur	Totalt	Kvinnor	Män
-29 år	21	15	6
30-39 år	42	33	9
40-49 år	44	32	12
50-59 år	39	25	14
60 år -	10	7	3
TOTALT	156	112	44

* exkl. konstprojekt

Personalen har en medelålder på 43 år, vilket är oförändrat från 2012.

En mångfald av erfarenheter och bakgrunder i personalsammansättningen är i sig en kvalitet.

I platsannonsering betonas alltid att museet eftersträvar en jämn könsfördelning och kulturell mångfald.

2.7.4 Arbetsmiljö och sjukstatistik

Museets målsättning är en hälsosam arbetsmiljö med låga sjuktal och har som minimikrav att sjukfrånvaron inte ska överstiga nivån för den statliga sektorn (4 %). Museet stimulerar till friskvård genom att erbjuda alla anställda friskvårdsbidrag och subventionerad massage på arbetsplatserna i Malmö och i Stockholm. Under 2013 har friskprofilundersökningar genomförts vid museet i Stockholm och Malmö.

Tabell 13. Sjukstatistik

Procentuell sjukfrånvaro	2013	2012	2011	2010	2009
Kvinnor	2,6	3,9	3,4	4,4	2,6
Män	4,3	5,8	5,5	3,2	6,7
50 år och äldre	2,5	6,1	2,7	4,3	6,2
30 - 49 år	3,8	3,9	3,9	3,9	3,4
29 år och yngre	1,8	1,3	1,5	2,5	1,5
Alla	3,2	4,5	4,1	4	4,2
Andel långtidsfrånvaro	43,0	49,7	51,2	60	55

Under 2013 har den totala sjukfrånvaron varit 3,2 % vilket är en sänkning med 1,3 % sedan 2012.

I gruppen män har sjukfrånvaron sjunkit med 1,5 % och i gruppen kvinnor med 1,3 %.

En mindre ökning ligger i åldersintervallet 29 år och yngre.

Andelen långtidssjukfrånvaro har fortsatt att minska.

En analys av bakgrundsmaterialet 2012 visade att ökningen av sjukfrånvaron under 2012 låg utanför arbetsplatsens kontroll vilket ger att siffrorna sjunkit under 2013.

Då vi är en liten myndighet gör varje person med längre sjukfrånvaro stor skillnad i statistiken.

2.8 LOKALKOSTNADER

Moderna Museets totala lokalkostnader uppgick under 2013 till 70,1 mkr. Av dessa avser 5,2 mkr verksamheten i Malmö.

Hyreskostnaderna uppgick till totalt 46,6 mkr, fördelat på olika hyresvärdar enligt följande:

Hyresvärd	Hyra (mkr)
Statens Fastighetsverk ¹	43,1
Svensk Museitjänst/Riksantikvarieämbetet	2,4
Gemensamma funktioner med Nationalmuseum ²	0,9
Förvaltnings AB Harpan	0,2
ACTUS Flytt & Express, MTAB	0,0
Malmö stad	(5,7)
Totala hyreskostnader (exklusive Malmö stad)	46,6

¹ Avser samtliga förhyrningar på Skeppsholmen (Museibygnaden, Hus 117, Hus 21, Prästgården och Arresten)

² Enligt budget för Konstbiblioteket då kostnaden inte är specificerad i avtalet mellan Nationalmuseum och Moderna Museet

Lokalen i Malmö upplåts hyresfritt av Malmö stad. När avtalet om Moderna Museet i Malmö träffades beräknades värdet av detta till ca 5,7 mkr.

Uppvärmning ingår i hyreskostnaden för samtliga förhyrningar.

El ingår i hyresbeloppen för samtliga förhyrningar förutom för Hus 117 samt from år 2013 för Museibygnaden. Kostnaden för el uppgick till 2,3 mkr. (0,05 mkr 2012)

Museet har under 2013 inte haft några kostnader för reparationer och underhåll för de förhyrda lokalerna.

De övriga driftkostnaderna uppgår sammanlagt till 23,5 mkr. I dessa kostnader ingår städning med 3,6 mkr (varav Malmö 0,8 mkr) och Larm och bevakning (inkl. värddar) med 19,9 mkr (varav Malmö 4,4 mkr).

Museets huvudbyggnad uppgår totalt till 15 101 m² och består till största del av publika ytor (67 %) samt magasin och verkstäder (24 %). 4 % av ytan används för kontor. Resterande 6 % av ytan används av restaurangen.

Enligt resultaträkningen uppgår museets lokalkostnader till 59,9 mkr. Värdkostnaderna som uppgår till 12,3 mkr ingår i resultaträkningens personalkostnader och hyreskostnaden för de gemensamma funktionerna med Nationalmuseum (0,9 mkr) ingår i posten övriga kostnader i resultaträkningen.

2.9 AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

Från och med 2008 har krav införts att museets varuförsäljning ska ha full kostnadstäckning. Detta innebär bl.a. att denna verksamhet ska vara helt skild från den anslagsfinansierade museiverksamheten.

I försäljningsintäkterna nedan ingår all försäljning från museets butiker exklusive intäkterna från försäljning av museets utställningskataloger och -affischer. Intäkterna från den försäljningen redovisas i tabellen nedan i posten Övrigt. I kostnaderna för varuförsäljningen ingår, förutom kostnader för de sålda varorna, direkta försäljningsomkostnader och lönekostnader för butikspersonalen även lokalkostnader, kapitalkostnader för butikens inventarier samt kostnader för butikens utnyttjande av museets stödfunktioner.

Verksamhet med full kostnadstäckning (tkr)	+/- t.o.m. 2011	+/- 2012	Intäkt 2013	Kostnad 2013	+/- 2013	Ack +/- utgå 2013
Försäljning av varor i Sthlm	414	-697	11 855	11 438	417	134
Försäljning av varor i Malmö	34	37	455	491	-36	35
Undersökningar, utredningar och andra tjänster	0	0	0	0	0	0
Summa	448	-660	12 310	11 929	381	169

Övrig avgiftsbelagd verksamhet (tkr)						
Entréer och visningar	0	0	24 999	0	24 999	24 999
Övrigt	0	0	26 307	0	26 307	26 307
Summa	0	0	51 306	0	51 306	51 306

Entré- och visningsintäkterna har ökat i Stockholm med cirka 5,5 mkr jämfört med föregående år, till en del hänförligt till besöksökningen under Hilma af Klint-utställningen och till en del beroende på en höjning av entréavgiften.

I Malmö uppgår entré- och visningsintäkterna till 1,8 mkr vilket är en minskning med 0,1 mkr jämfört med 2012.

Under Övrigt ingår bl.a. följande:

- Katalog- och bildförsäljning, 9 mkr
- Konferensverksamheten, 1,8 mkr
- Hyresintäkter, 1,5 mkr
- Sponsringsintäkter, 8,1 mkr
- Utlån och depositioner, 1,1 mkr
- Avgifter 100 vänner, 1 mkr.

2.10 SAMARBETE OCH SAMVERKAN

2.10.1 Arkitektur- och Designcenter

Moderna Museet och Arkitektur- och Designcenter har samverkat kring ett antal funktioner som främst hänger samman med att de båda museerna har gemensam entré och till en del gemensamma lokaler. Samarbetet har avsett biljettförsäljning och information, bevakning, lokalvård, konferenslokalerna, butiken, restaurang och café samt posthantering. Ett nytt avtal började gälla den 15 januari 2013. Enligt detta avtal har samarbetet avseende bevakning, butik, konferenslokaler och restaurang upphört. Museerna fortsätter däremot samarbetet vad gäller biljetthantering och informationsdisk samt de lokalytor som museerna gemensamt disponerar.

2.10.2 Nationalmuseum

Moderna Museet och Nationalmuseum har haft två gemensamma funktioner, nämligen Konstbiblioteket och Transportavdelningen. Från och med den 1 januari 2013 är Transportavdelningen inte längre en del av samarbetet. Från och med den 1 juli 2013 har bibliotekssamarbetet utvidgats på så sätt att Fotografibiblioteket, som varit en del av Moderna Museet, ingår i ett förändrat Konstbibliotek som ingår i myndigheten Nationalmuseum.

Moderna Museet har även ett omfattande samarbete med en mängd olika myndigheter och andra aktörer, både nationella och internationella. Dessa redovisas på annat håll i årsredovisningen. Se 2.3.6 Forskning och Samverkan, 2.4.3 Utställningar och kataloger, 2.4.5 Barn- och ungdomsverksamhet, 2.4.7 Program, 2.4.8 Tillgänglighet för funktionsnedsatta, 2.5 Verksamheten i Malmö

3. FINANSIELL REDOVISNING

3.1 SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER

Avser (tkr)	2013	2012	2011	2010	2009
Låneram hos Riksgälden					
Beviljad i regleringsbrev	15 000	18 000	19 000	21 000	19 000
Utnyttjad	9 915	13 638	16 030	20 850	18 917
Kontokredit hos Riksgälden					
Beviljad i regleringsbrev	18 957	20 620	20 620	19 507	18 007
Maximalt utnyttjad	4 025	5 588	0	0	2 461
Räntekonto hos Riksgälden					
Ränteintäkter	301	301	269	66	119
Räntekostnader	0	1	0	0	1
Avgiftsintäkter					
Avgiftsintäkter som disponeras av myndighe- ten	63 607	55 103	59 302	47 901	46 547
Beräknade avgiftsintäkter enligt reglerings- brev	45 000	35 000	35 000	25 000	25 000
Anslagskredit, anslag 17 8:1 10					
Beviljad i regleringsbrev	3 939	3 738	3 680	3 680	3 494
Utnyttjad	0	0	0	1 371	0
Anslagssparande					
– varav intecknat	2 069	3 783	2 367	0	1 752
		-	-	-	-
Antal årsarbetskrafter totalt	116	112	111	110	103
Medelantalet anställda totalt	133	126	126	127	121
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 608	1 608	1 598	1 571	1 572
Balanserad kapitalförändring	-213	447	68	-235	558
Årets kapitalförändring	337	-660	379	304	-793

3.2 RESULTATRÄKNING (TKR)

	Not	2013	2012
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	119 765	121 628
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	63 607	55 103
Intäkter av bidrag	3	8 403	7 616
Finansiella intäkter	4	302	311
= <i>Summa verksamhetens intäkter</i>		<i>192 077</i>	<i>184 658</i>
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-72 735	-69 218
Kostnader för lokaler		-59 241	-59 898
Övriga driftkostnader		-54 584	-50 938
Finansiella kostnader	6	-577	-421
Avskrivningar och nedskrivningar		-4 603	-4 843
= <i>Summa verksamhetens kostnader</i>		<i>-191 740</i>	<i>-185 318</i>
Verksamhetsutfall		337	-660
Transfereringar			
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		200	0
Lämnade bidrag		-200	0
= <i>Saldo transfereringar</i>		0	0
Årets kapitalförändring	7	337	-660

3.3 BALANSRÄKNING (TKR)

TILLGÅNGAR	Not	2013-12-31	2012-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för forskning och utveckling	8	671	418
Summa immateriella anläggningstillgångar		671	418
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	9	1 447	2 257
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	10	7 831	11 008
Konstverk	11	463 281	423 432
Pågående nyanläggning	12	783	652
Summa materiella anläggningstillgångar		473 342	437 349
Varulager m.m.			
Varulager och förråd		2 791	3 065
Fordringar			
Kundfordringar		3 091	5 967
Fordringar hos andra myndigheter		2 977	2 807
Övriga fordringar		2 007	697
Summa fordringar		8 075	9 471
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	13	13 391	16 229
Upplupna bidragsintäkter		34	34
Övriga upplupna intäkter		256	277
Summa periodavgränsningsposter		13 681	16 540
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	14	-1 029	-2 450
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgälden	21	1 089	0
Kassa, plusgiro och bank	15	270	426
Summa kassa och bank		1 359	426
SUMMA TILLGÅNGAR		498 890	464 819
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	16	46 989	37 062
Donationskapital	17	416 297	386 369
Balanserad kapitalförändring	18	-213	447
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	7	337	-660
Summa myndighetskapital		463 410	423 219
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner o liknande förpliktelser	19	301	199
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	9 915	13 638
Räntekontokredit Riksgäldskontoret	21	0	3 769
Skulder till andra myndigheter	22	5 237	3 313
Leverantörsskulder	23	8 180	8 834
Övriga skulder	24	1 247	1 071
Summa skulder m.m.		24 579	30 625
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	25	8 243	8 610
Oförbrukade bidrag	26	1 495	2 121
Övriga förutbetalda intäkter	27	862	45
Summa periodavgränsningsposter		10 600	10 776
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		498 890	464 818

3.4 ANSLAGSREDOVISNING (TKR)

Redovisning mot statsbudgetens utgiftsanslag

Nomenklatur	Benämning	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	In-dragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	
17 8:1 10	Moderna Museet, ramanslag	3 783	128 315	-45	132 053	-129 983	2 069	Not 1
Finansiella villkor						Villkor	Utfall	
17 8:1 10	Utöver tilldelat belopp under anslaget får Moderna Museet (MM) disponera en anslagskredit					3 939	0	
	MM har tillgång till en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret					18 957	4 025	
	MM disponerar under budgetåret en låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten					15 000	9 915	
	Av anslaget använt till ersättningar till fler nu aktiva bildkonstnärer för vilka avtalet om medverkans- och utställningsersättning är tillämpligt. Moderna Museet har under året visat en större andel verk ur sin egen samling eller med icke levande konstnärer vilket förklarar minskningen av utbetald ersättning. Snittkostnaden för 2010 – 2013 ligger på 1124tkr. För 2014 beräknas ersättningen åter ligga över 1000 tkr. enligt villkor för anslag i regleringsbrev.					1 000	613	

Regeringsbeslut avseende anslaget 17 8:1 10

1. Regeringsbeslut 38, 2012-12-13, regleringsbrev avseende år 2013

3.5 NOTER

Kommentarer till noter

Belopp i tkr där annat ej anges.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB).

Moderna Museets (MM) redovisning följer god redovisningssed enligt förordningen (2000:605) FÅB 2 kap 5 § samt förordningen (2000:606) FBF 6§.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringarna har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag (2014-01-03) eller när fordrings- eller skuldbeloppet inte är exakt känt när bokslutet upprättas, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Övriga händelser tas upp som fordringar respektive skulder. Fordringar och skulder i utländsk valuta har tagits upp till balansdagens kurs.

Som periodavgränsningspost bokförs händelser med belopp överstigande 20 tkr.

Värdering av varulager

Varulagret är värderat till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde. Avdrag för bedömd faktisk inkurans har gjorts.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras fr.o.m. 2010 som anläggningstillgångar. Objekt utgörande en fungerande enhet vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till 20 tkr klassificeras även som anläggningstillgång.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Avskrivningen beräknas utifrån den månad då tillgången tas i bruk.

MM tillämpar vanligtvis följande avskrivningstider, men gör en bedömning av varje anläggningstillgångs ekonomiska livslängd vid inköpstillfället.

Datorer	3 år
Dataprogram och rättigheter	5 år
Maskiner och inventarier samt bilar	5 år
Basutställningar	5 år
Möbler	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	10 år

MM avviker från den av Ekonomistyrningsverket (ESV) rekommenderade (allmänna råd till 5 kap. 4 § FÅB) ekonomiska livslängden för datorer. MM redovisar inte bärbara datorer samt tillhör till dessa som anläggningstillgångar utan kostnadsför dem direkt. Anledningen härtill är att utrustningen inte har en ekonomisk livslängd uppgående till tre år, p.g.a. det extra slitaget som användningen medför.

Från och med den första januari 2003 ska så kallade kulturtillgångar redovisas enligt

samma regler som andra typer av anläggningstillgångar. Inköp av konstverk finansieras med anslagsmedel (statskapital), donationsmedel (donationskapital), bidrag (statskapital) eller avbetalning från utomstående. Eftersom konstverken bedöms ha en obegränsad ekonomisk livslängd sker inga avskrivningar.

Inköp av konst via stiftelser

MM är förvaltare av fyra stiftelser; Gerard Bonniers stiftelse, Carl Fribergs stiftelse, Österlindska stiftelsen och Anna-Stina Malmborgs och Gunnar Höglunds stiftelse. I enlighet med stiftelsernas urkunder och stiftelsernas testamenten används avkastningen för att utöka MM:s konstsamling.

Varuförsäljning

Från och med den första januari 2008 ska full kostnadstäckning gälla för varuförsäljning d.v.s. den ska ej anslagsavräknas.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts fram till och med 2014-01-03.

Uppgifter om Ledande befattningshavare enligt 7 kap 2 § FÅB

Från och med den första januari 2008 har Moderna Museet ingen styrelse.

	2013	2012
Ersättningar till ledande befattningshavare		
I beloppet ingår ersättningar till ledande befattningshavare.		
Daniel Birnbaum, överintendent	1 301	1 271

Ledande befattningshavarens styrelseuppdrag i andra statliga myndigheter och i aktiebolag

Daniel Birnbaum Birnbaum & Birnbaum AB, ledamot

Not 1 Intäkter av anslag

Utgifter enligt anslagsredovisning	129 984	123 196
Förändring statskapital (inköp av konst, anslag)	-9 926	-1 232
Förändring 2008 års semesterdagar	-293	-336
	119 765	121 628

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Intäkter av avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen		
Lokaluthyrning	1 832	2 504
Restaurang	1 452	1 894
	3 284	4 398

Intäkter enl. 15a § kapitalförsörjningsförordningen		
Sponsorintäkter (enl. 15a § kapitalförsörjningsförordningen)	4 556	5 501
Barterintäkter (enl. 15a § kapitalförsörjningsförordningen)	3 585	4 267
	8 141	9 768

Entréer och visningar	24 999	19 506
Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	27 183	21 431
	63 607	55 103
Not 3 Intäkter av bidrag		
Bidrag från statliga myndigheter	863	808
Bidrag från Region Skåne	7 282	6 339
Utomstatliga intäkter av bidrag	258	469
	8 403	7 616
Not 4 Finansiella intäkter		
– Ränta på räntekonto hos Riksgälden	301	301
– Övriga finansiella intäkter	1	10
	302	311
Not 5 Kostnader för personal		
Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter o.dyl.)	-48 752	-46 812
Sociala avgifter och pensionskostnader	-21 690	-20 880
Övriga personalkostnader	-2 293	-1 526
	-72 735	-69 218
Not 6 Finansiella kostnader		
– Ränta på lån hos Riksgälden	-290	-439
– Övriga finansiella kostnader	-287	18
	-577	-421
Not 7 Årets kapitalförändring		
Varuförsäljning Butiken Stockholm	382	-697
Varuförsäljning Butiken Malmö	-45	37
	337	-660
Not 8 Immateriella anläggningstillgångar, Datorprogram		
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	1 459	1 385
Tillkommande tillgångar	701	74
Årets avskrivningar	-448	-232
Akkumulerade avskrivningar	-1 041	-809
Bokfört värde	671	418
Not 9 Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	12 862	12 817
Tillkommande tillgångar	0	45
Årets avskrivningar	-811	-928
Akkumulerade avskrivningar	-10 604	-9 676
Bokfört värde	1 447	2 257
Not 10 Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	57 463	56 627
Tillkommande tillgångar	439	2 324

	Årets försäljningar/utrangeringar anskaffn värde	-504	-1 488
	Årets avskrivningar	-3 344	-3 681
	Årets försäljningar/utrangeringar avskrivningar	232	1 484
	Akkumulerade avskrivningar	-46 455	-44 258
	Bokfört värde	7 831	11 008
Not			
11	Konstverk		
	Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	423 432	406 943
	Tillkommande tillgångar	39 849	16 489
	Bokfört värde	463 281	423 432
Not			
12	Pågående nyanläggningar		
	Pågående nyanläggningar, årets anskaffningar	783	652
Not			
13	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyror	11 334	11 492
	Utställningskostnader	1 217	3 844
	Övriga förutbetalda kostnader	840	893
		13 391	16 229
Not			
14	Avräkning med statsverket		
	<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
	Ingående balans	-3 783	-2 367
	Redovisat mot anslag	129 984	123 196
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-128 315	-124 612
	Återbetalning av anslagsmedel	45	
	– Indragning av anslagsmedel		
	Fordringar/Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 069	-3 783
	<i>Fordran avseende semesterskuld som ej anslagsredovisats</i>		
	Ingående balans	1 333	1 669
	Redovisat mot anslag under året enl. undantagsregeln	-293	-336
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	1 040	1 333
	Utgående balans	-1 029	-2 450
Not			
15	Kassa, plusgiro och bank		
	Växelkassa (entré/butik)	83	83
	Dagskassa (entré/butik)	178	303
	Kurirkassa	9	40
		270	426
Not			
16	Statskapital		
	Anslagsfinansierade inköp av konstverk	46 989	37 062
		46 989	37 062

Not**17****Donationskapital**

Ingående balans	386 369	371 842
– varav konst	386 369	371 112
– varav likvida medel	0	730
Under året erhållna donationer	29 232	11 551
<i>Ketchup Sandwich</i> , avbetalning	0	0
Under året inköpt konst	691	3 706
Under året erhållna likvida medel	696	2 976
Under året betalt för konst	-691	-3 706
Utgående balans	416 297	386 369
– varav konst	416 292	386 369
– varav likvida medel	5	0

Kommentar: Museet har under året fått ett flertal stora donationer.

Konstverket Wall of Light av Sean Scully, värderat till 3 575tkr.

Konstverket Oil, XII Installation av Isa Genzken, värderat till 4 500tkr

Konstverket With tears in my ears av Thomas Schütte, värderat till 3 800tkr.

Konstverket Kill me before I do it myself av Bjarne Melgaard, värderat till 3 150tkr.

Konstverket Figure Collage av George Condo, värderat till 3 200tkr.

Not**18****Balanserad kapitalförändring**

Ingående balans	447	68
Kapitalförändring från föregående år	-660	379
Utgående balans	-213	447

Not**19****Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser**

Ingående avsättning	199	0
Årets pensionskostnad	175	235
Årets pensionsutbetalningar	-73	-36
	301	199

Not**20****Lån i Riksgäldskontoret**

Beviljad låneram	15 000	18 000
Ingående balans	13 638	16 030
Under året nyupptagna lån	1 140	2 443
Årets amorteringar	-4 863	-4 835
Utgående balans	9 915	13 638

Not**21****Räntekontokredit i Riksgälden**

Beviljad kreditram	18 957	20 620
Utgående skuld på räntekontot	0	-3 769

Not**22****Skulder till andra myndigheter**

Leverantörsskulder andra myndighe- ter	2 793	809
Skuld sociala avgifter samt moms	2 444	2 504
	5 237	3 313

Not

23

Leverantörsskulder

Leverantörsskulder avs. konsumtion	7 171	6 799
Leverantörsskulder- utländska leverantörer	1 009	2 032
Övriga leverantörsskulder	0	3
	8 180	8 834

Not

24

Övriga skulder

Övriga skulder	1 247	1 071
	1 247	1 071

Not

25

Upplupna kostnader

Semesterlöneskuld tom 2008 inkl. sociala avgifter	981	1 245
Semesterlöneskuld from 2009 inkl. sociala avgifter	2 996	2 797
Upplupna löner och arvoden inkl. sociala avgifter	1 085	1 896
Utställningskostnader	1 686	366
Övriga upplupna kostnader	1 495	2 306
	8 243	8 610

Not

26

Oförbrukade bidrag

Oförbrukade bidrag, inomstatliga

<i>Vetenskapsrådet</i>	322	0
Statens kulturråd	219	219
Övriga	0	199

Oförbrukade bidrag, utomstatliga

Region Skåne	954	1 623
Övriga	0	80
	1 495	2 121

Kommentar: Vetenskapsrådet, Plats och minne 322tkr, projektet avslutas iom utgången av 2014

Statens kulturråd: Moderna museets historia 219tkr, projektet beräknas avslutas iom utgången av 2014

Not

27

Övriga förutbetalda intäkter

Advokatfirman Vinge (sponsormedel)	34	45
Hilma af Klint, turné och katalog	828	0
	862	45

4. UNDERSKRIFT

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 21 februari 2014

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Daniel M.', with a long horizontal flourish extending to the right.

Daniel Birnbaum
Överintendent

